

IMPRESSUM

naslov: Knjiga dobrih ideja – školski projekti za razvoj kulture mira, suradnje i zajedništva

izdavač: Forum za slobodu odgoja
Kralja Držislava 12
10 000 Zagreb

za izdavača: Eli Pijaca Plavšić

autori/ce: Višnja Pavlović, Ana Karlović, Domagoj Morić

urednik/ca: Ana Karlović

stručne suradnice: Diana Kovačić i Josipa Vučica

lektor/ica: Marina Brkić

recenzije: Marija Roth, Bojana Čulum

grafičko oblikovanje: ACT Printlab d.o.o.

citiranje: Pavlović, V., Karlović, A., Morić, D. (2015.) Knjiga dobrih ideja. Zagreb: Forum za slobodu odgoja.

Zagreb, 2015.

Europska unija

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i Foruma za slobodu odgoja i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ova publikacija sufinancirana je od strane Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i Foruma za slobodu odgoja i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Projekt: „Pokreni promjenu! Volontiranje mladih za izgradnju kulture mira“ Broj ugovora: 2010-01-35-030203

Niti jedan dio ove publikacije ne smije se reproducirati, učiniti na bilo koji način dostupnim, digitalizirati, prevoditi, uključivati u kompilacije ili prenositi u bilo kojem obliku i na bilo koji način, elektronski, fotokopiranjem ili bilo kako drugačije bez pismene suglasnosti Foruma za slobodu odgoja.

Vlasnik ove publikacije može fotokopirati bilo koji dio ovog materijala za neprofitnu upotrebu u obrazovne svrhe.

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ	4
IZ RECENZIJA	6
ŠKOLSKO VOLONTIRANJE	8
ODGOJ ZA DIJALOG I NENASILJE - MEDIJACIJA U ŠKOLAMA	25
VRŠNJAČKA PODRŠKA - učenici pomažu učenicima	39
PROJEKTI MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI	49
FACEBOOK, INTERNET I NOVI MEDIJI	58
ZDRAVI I EKO PROJEKTI - zdravlje, održivost i ekološka ravnoteža	65
OSTALI KVALITETNI ŠKOLSKI PROJEKTI	74
„OBOJI SVIJET! ŠARENIM BOJAMA TOLERANCIJE“ - kreativni radovi djece i mladih	87
LITERATURA	125

„Svatko može poletjeti uz prihvaćanje i potporu drugih.“

Patricija Kosanović, 5. razred,
Osnovna škola Josipa Badalića, Zagreb

UVODNA RIJEČ

Dobrodošli, „Knjiga dobrih ideja“ je pred vama!

Nastala je kako bi se na jednom mjestu prikupili primjeri dobre prakse škola i organizacija koje s djecom i mladima rade na plemenitim ciljevima izgradnje mira, dijaloga, tolerancije, suradnje i kvalitetnijeg zajedništva.

Knjiga je izvor ideja za sve one koji rade volonterske projekte s djecom i mladima te za one koji bi to željeli započeti. No, ona ujedno prikuplja inovativne i kreativne ideje djece i mladih, poput ove:

„Djeca daju boju i život ovome svijetu i zbog toga ih treba voljeti i čuvati. Svako dijete je jedna boja, različita, posebna na svoj način, ali bez samo jedne te boje svijet nije isti. Nije savršen. Sve boje zajedno, sva djeca zajedno, čine ovaj svijet savršenim. Obojanim.“

Nino Bulat, Graditeljska škola Čakovec

Publikacija je nastala u sklopu jedne znatno veće inicijative, dvogodišnjeg projekta „Pokreni promjenu! Volontiranje mladih za izgradnju kulture mira“, osmišljenog i realiziranog u „kreativnoj radionici“ Foruma za slobodu odgoja, a uz potporu Europske unije (unutar darovnice IPA 2010).

Iznimno značajni i vrijedni partneri projekta su: Udruga MoSt, Split; UMKI – Regionalni info centar za mlade, Rijeka; Grad Zagreb – Ured za obrazovanje, kulturu i šport; Grad Velika Gorica – Upravni odjel za društvene djelatnosti, školstvo i predškolski odgoj; Zagrebačka županija – upravni odjel za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu; Osnovna škola Tina Ujevića, Zagreb; Osnovna škola Milana Brozovića, Kastav i Osnovna škola Nikole Hribara, Velika Gorica.

Kroz ovaj projekt, započeo je nov i zanimljiv oblik suradnje civilnog društva i javnih ustanova koje brinu o djeci i mladima (prije svega škola, vrtića, centara za socijalnu skrb i obiteljskih centara). Nakon zajedničkih edukacija, umrežavanja i razmjene materijala, sinergijom svih uključenih 120 stručnjaka i volontera, nastalo je preko 60 inovativnih lokalnih projekata djece i mladih, u 4 županije. Neki od projekata su manje akcije, a neki dugoročni programi, no svi razvijaju emocionalne i socijalne vještine djece i mladih, promiču međusobno poštovanje i solidarnost, prihvaćanje različitosti, te dugoročno izgrađuju mir u zajednicama.

Uz prikaz dijela projekata, vidjet ćete i odabrane radove s natječaja „Oboji svijet! šarenim bojama tolerancije“ iz 2014. godine, kroz koje djeca od 7 do 18 godina progovaraju o svom viđenju zajedništva, tolerancije i miroljubivog rješavanja sukoba.

„Svatko od nas može nešto postići, ali ljepše i lakše je kad nas je više. Tada možemo postići velike stvari! Postoji jedna afrička poslovice: sam ideš brzo, ali u grupi tek postižeš velike rezultate!“

Dora Matečić, 8. razred, Osnovna škola Lijepa naša, Tuhelj

Forum za slobodu odgoja

IZ RECENZIJ

Dr. sc. Bojana Čulum, doc.

S obzirom na to da se više od deset godina bavim fenomenom volontiranja u znanstveno-istraživačkom, nastavnom, strukovnom i aktivističkom kontekstu, izuzetno mi je drago biti u prilici recenziranja ovako vrijednosno-obojenog, primjerima, slikama i pozitivnim porukama bogatog i dinamičnog priručnika.

Priručnik prezentira šezdesetak inovativnih (volonterskih) lokalnih projekata djece i mladih u četiri županije u Hrvatskoj, od kojih svi redom pokazuju kako se može doprinjeti razvoju emocionalnih i socijalnih vještina kod djece i mladih, kako se mogu promicati međusobno poštovanje i solidarnost, prihvaćanje različitosti, te dugoročno doprinjeti izgradnji mira u zajednicama.

Pri tom tematizira pitanje koje obuzima znanstveno-istraživačku pažnju onih koji se bave analizom i kritikom ulogom škole – **moгу li škole doprinjeti razvoju vrijednosti kod učenika, odnosno koliko su škole uspješne u vrijednosnom odgoju djece i mladih?**

Naime, jedan od ključnih izazova suvremenih odgojno-obrazovnih ustanova jest odgovoriti na pitanje kako mogu (bolje) odgajati i obrazovati učenike za njihovu sutrašnju ulogu autonomnih građana, koji bi svakako trebali posjedovati odgovarajuća znanja i vještine, ali isto tako i pozitivne stavove te aktivno sudjelovati u razvoju demokratskog društva. Ilustrirani primjeri inovativnih volonterskih projekata u ovoj knjizi pokazuju kako se upravo uloga **aktivnog i odgovornog građanina** može poučavati, učiti, usvajati i vježbati kroz (izvannastavne) aktivnosti.

Uz navedeno, predstavljeni se volonterski projekti izvrsno naslanjaju i na dio **antidiskriminatorne politike Europske povelje o sudjelovanju mladih u životu općina i regija** (1992; uz izmjene i dopune iz 2003; dalje u testu: Povelja), s obzirom da u okviru školskih programa njeguju upravo **multikulturalno, antirasističko i antidiskriminatorno obrazovanje** i stvaraju prilike u kojima učenici mogu stjecati, vježbati i primjenjivati relevantna znanja te (re)konstruirati svoje stavove. Upravo takvo odgojno-obrazovno okruženje predstavlja važan korak u procesu poticanja djece i mladih na njihov **dublji angažman u lokalnoj zajednici**, a jedan od instrumenata istaknutih u gore spomenutoj Povelji odnosi se upravo na **poticanje mladih da se posvećuju razvoju zajednice**.

Bijela knjiga Europske Komsije: Novi poticaji za europsku mladež (2001) poziva na razvoj i **aktivno sudjelovanje mladih** u životu lokalnih zajednica. Inovativni volonterski projekti predstavljeni u ovoj knjizi izvrsno se naslanjaju i na očekivanja istaknuta u ovom dokumentu.

Suvremena istraživanja pokazuju da školski volonterski programi mogu utjecati na (pozitivne) promjene zatečene **organizacijske kulture**. **Suradnja škola i udruga** pri tom predstavlja jedan od stupova društvene kohezije u zajednici. Škola koja ima razvijen volonterski program koji promovira volontiranje njezinih učenika i djelatnika i koja je pritom otvorena za prihvat ‘vanjskih’ volontera, odašilje u zajednicu **poruku sustava vrijednosti** na kojem gradi školski kurikulum.

“Knjiga dobrih ideja – školski projekti za razvoj kulture mira, suradnje i zajedništva” ima stoga snažno potencijala poučiti, inspirirati i ohrabriti sve one koji u odgojno-obrazovnom sustavu rade s djecom i mladima, a željni su pozitivne promjene.

Marija Roth, prof. psihologije

Što to neku školu, učenički dom, centar za mlade, društvo ili udrugu čini pozitivnim mjestom u kojem su djeca i mladi motivirani da uče i sudjeluju s interesom, pažnjom i uzbuđenjem? Motivaciju ne možemo lako izmjeriti, ali znamo da ima važnu ulogu u svim aspektima života pa tako i u akademskom uspjehu. Knjiga dobrih ideja živopisno demonstrira kako je zaista moguće učionice i druge prostore „poplaviti“ motivacijom. Ponuđeni sadržaji konkretni su i autentični primjeri kako djecu i mlade osobe motivirati na angažman kroz poticajno okruženje i kvalitetnu interakciju između učenika i nastavnika, u širem smislu.

Raspon tema je vrlo impresivan i sadrži mnoštvo primjera iz prakse, od školskog volontiranja, medijacije, vršnjačke podrške, projekata vezanih uz međugeneracijsku suradnju, Facebook, Internet i nove medije pa sve do zdravih, “eko” projekata i onih koji se odnose na promociju dječjih prava, filmsku umjetnost, ravnopravnost te poticanje i razvoj osobnosti djece i mladih osoba. Također su uvršteni kreativni radovi koje su djeca i mladi stvarali kroz projekt „OBOJI SVIJET! ŠARENIM BOJAMA TOLERANCIJE“. Publikacija je bogata mnoštvom slika koje govore, svaka, više od tisuću riječi.

Ova knjiga nudi smjernice nastavnicima, stručnim suradnicima, odgajateljima i raznim edukatorima koji sudjeluju u dizajniraju školskih i drugih sadržaja, u tome kako učiniti da učenje bude produktivnije i da se u njemu sudjeluje s više uživanja. Stavljajući fokus na kreativne primjere iz prakse, sadržaji mogu poslužiti kao vrijedan izvor, a isto i model, za provedbu takvih aktivnosti u vlastitom radu ili inspiracija za osmišljavanje potpuno novih ideja i projekata.

Lijepo i fascinantno, puno pozitivne energije, autori su uspjeli kroz navedene primjere prikazati crtice iz života škola, učeničkih domova, centara za mlade, društava i udruga te su izdali knjigu zaista dobrih ideja.

ŠKOLSKO VOLONTIRANJE

Volonterski programi za učenike od neprocjenjive su važnosti za njihov razvoj. Volontirajući, učenici razvijaju samopoštovanje, stječu nova znanja i vještine te nova poznanstva, osjećaju se korisnima te korisno provode svoje slobodno vrijeme, a neki od njih, volontirajući za druge, stječu svoja prva profesionalna iskustva. Volontiranje je važna vrijednost u izgradnji demokratskog društva te je kao takva i prepoznata u Zakonu o volonterstvu, kojim se odgojno-obrazovne ustanove obvezuju da potiču razvoj volonterstva i osjećaje solidarnosti među učenicima.

Škole, s druge strane, uvođenjem volonterskog programa dobivaju školski kurikulum obogaćen novim vrijednostima i vještinama (posebno u kontekstu građanskog odgoja i obrazovanja), povećanu kvalitetu rada te odnosa između nastavnika/učitelja i učenika. Školsko se volontiranje može razvijati na višestruke načine, od promocije i informiranja učenika o volonterstvu i mogućnostima volontiranja, pa sve do samostalnog volontiranja učenika u lokalnoj zajednici (za učenike srednjih škola). Ovisno o dobi učenika, potrebama škole i lokalne zajednice u kojoj se škola nalazi, volontiranje se unutar škole može razvijati na različite načine:

Informiranje o volontiranju – ovisno o dobi učenika, škole mogu na različite načine (predavanja, radionice, info pultovi, gostovanja vanjskih volontera i sl.) informirati učenike o volonterstvu, vrijednostima volontiranja, mogućnostima volontiranja te o zakonskoj regulativi volontiranja.

Organiziranje volonterskih aktivnosti u školi – škola može organizirati volontiranje u različitim oblicima.

Volonterske se aktivnosti mogu razlikovati u trajanju:

- volonterske akcije koje traju kraće vrijeme i doprinose rješavanju konkretnih problema (model socijalne akcije, Haynes i Holmes, 1994.)
- volonterski program koji traje duže vrijeme i predstavlja dugoročni rad volontera s korisnikom volontiranja (korisnici volontiranja su djeca, znači njihovi vršnjaci, ili pak odrasle osobe koje primaju neki oblik podrške i pomoći od volontera, a to mogu biti primjerice i napuštene životinje)

Brojni su primjeri organiziranja volonterskih akcija u školama: humanitarne akcije prikupljanja pomoći pojedincu ili grupama u potrebi, akcije zaštite okoliša, uređenje školskog prostora, posjeti i druženje s korisnicima različitih ustanova i udruga itd.

Što se tiče dugoročnih aktivnosti, škole najčešće organiziraju projekte vršnjačke pomoći u učenju, radionice na različite teme koje traju duže vrijeme (socijalnih vještina, emocionalne pismenosti, preventivne itd.) kao i podrške djeci s posebnim potrebama kroz pomoć u nastavi. Time učenici mogu biti i korisnici volontiranja i sami volonteri.

U volonterskim aktivnostima škole mogu volontirati i vanjske osobe, poput roditelja, nastavnika, mladih osoba (studenta) kao i drugi članovi lokalne zajednice koji svojim znanjem i vještinama mogu podržati školu i njen rad.

Volonterski klub ili volonterska grupa – jedan od načina razvijanja volonterskog rada u školi je osnivanje volonterskog kluba ili grupe, čiji članovi planiraju i organiziraju volonterske aktivnosti samo za članove ili pozivaju na sudjelovanje cijelu školu. Na ovaj način se učenici i sami uključuju u planiranje i osmišljavanje razvoja volontiranja u školi.

Volontiranje učenika izvan škole – učenici srednjih škola mogu samostalno sudjelovati u volonterskim programima drugih ustanova i udruga, sukladno Zakonu o volonterstvu. U tom slučaju, te ustanove i udruge preuzimaju odgovornosti organizatora volontiranja i s volonterima sklapaju volonterske ugovore kojima se definiraju njihova prava i obveze. Učenici na volontiranje odlaze samostalno ili kao članovi školskog volonterskog kluba i najčešće sudjeluju u radu s korisnicima.

U nastavku donosimo različite primjere školskog volontiranja.

Srednja škola Jastrebarsko

„Mahni repom“

Školska knjižničarka Ines Grubić uz podršku kolegica Barbare Jerečić, Magdalene Milić, Sandre Brkljačić i Sonje Stipanović, okupila je zainteresirane učenike u Volonterski klub škole.

Kroz predavanje o volontiranju, mlade volonterke održale su prezentaciju svojih volonterskih iskustava te je provedena anketa među učenicima o njihovoj motivaciji, interesima i očekivanjima od volonterskog kluba. Učenici su kroz kreativan grupni rad osmišljavali i vizualni identitet novog kluba (vizija, misija, logo) te počeli osmišljavati volonterske aktivnosti.

Jedna od prvih volonterskih akcija kluba bila je akcija „Mahni repom“ s ciljem osvještavanja javnosti o problematici napuštenih životinja. U suradnji s **Veterinarskom stanicom Jasterbarsko**, volonteri su organizirali izložbu fotografija napuštenih pasa u hodniku škole i na gradskom trgu te su pružali informacije o mogućnostima njihovog udomovljanja. U sklopu druge akcije, učenici su prikupili stare slikovnice od učenika iz cijele škole i poklonili slikovnice različitim dječjim ordinacijama za potrebe njihovih pacijenata u čekaonicama.

Učenički dom Podmurvice. Rijeka

Volonterski klub Podmurvice

Uz vodstvo prof. Zorke Sušanj, Volonterski klub doma koji se sastoji od 15 redovnih i 14 pridruženih članova, proveo je u školskoj godini 2013./2014. čak 22 volonterske aktivnosti.

Provodili su se različiti projekti od kojih se izdvajaju:

- obilježavanje Međunarodnog dana Hospicija u suradnji s **Hospicijem „M.K. Kozulić“** (dijeljenje letaka, izrada kreativnih predmeta)
- pomoć u učenju korisnicima **Dječjeg doma Tić** u Rijeci
- pomoć u izdavanju artikala u **Socijalnoj samoposluzi** kao i slaganju odjeće u skladištu
- suradnja s **Udrugom SOS Telefon** – Grad Rijeka na povezivanju i promoviranju
- sudjelovanje u obilježavanju Međunarodnog dana životinja u suradnji s **Azilom za pse**
- redovito volontiranje u Azilu za pse
- pomoć osobama s invaliditetom na prvenstvu u boćanju, u suradnji s **Udrugom Pulac**
- obilježavanje Međunarodnog dana volontera susretom s ostalim volonterskim klubovima škola i domova, primljeno priznanje **Volonterskog centra Rijeka**
- te mnogi drugi projekti

„Volontiranje je prvenstveno stvar vlastitog, slobodnog izbora. Nitko nas ne tjera na to. Volontiranjem prihvaćamo činjenicu da ćemo pomagati i činiti dobro bez da išta materijalno dobijemo zauzvrat. Ali zauzvrat dobijemo osjećaj zadovoljstva i osjećaj koristi, što je mnogo ljepše nego bilo što materijalno. Volontiranjem stječemo nove prijatelje poznanstva i iskustva. Dobro se dobrim vraća!“, volonterka Samanta Golemović

„Volontiram jer volim pomagati drugima. Onima kojima je pomoć najpotrebnija i sitnice puno znače i cijene te više od ostalih. Nema ljepšeg osjećaja od onoga kada si razlog osmijeha na nečijem licu; zbog tog osjećaja ja volontiram.“, volonterka Antonela Pirić

Kristina i Antonela, Aleksandra, Ema, Monika, Filip, Ivan...
- Volonterski klub Učeničkog doma Podmurvice

Škola za medicinske sestre Vrapče. Zagreb

Volonterski klub Škole za medicinske sestre Vrapče

Volonterski klub osnovan je u školskoj godini 2014/2015 uz inicijativu i podršku voditeljice Mirjane Kozine. Klub broji 60 članova koji su se iskazali nizom usješnih provedbi volonterskih aktivnosti kao što su:

- **Volontiranje kao način života i razmišljanja** - zajednički projekt **Srednje škole Bedekovčina, Škole za medicinske sestre Vrapče, Škole za medicinske sestre Mlinarska, Medicinske škole Beograd i Zdravstvene škole Novo Mesto**; Uz promociju volonterstva organizirana je i zajednička akcija prikupljanja pomoći za djevojke iz **Odgojnog doma Bedekovčina**.
- Prikupljanje pomoći, pakiranje poklona i posjet **Domu za psihički bolesne odrasle osobe „Lobor-Grad“** u suradnji s Povjerenstvom za etiku **Hrvatske udruge medicinskih sestara**
- Organizacija **1. Božićnog sajma u školi** s ciljem prikupljanja pomoći za **udругu Krijesnica**, sudjelovanjem u performansu "Kapulica & Lampioni" te poklon djevojčici Leonardi kupnjom gumica za izradu narukvica i drugih poklona za radosniji Božić.
- **Pletenicom iz tvoje kose volonteri diktafone nose** - kreativna akcija izrade pletenica za kupnju diktafona kojim će volonteri snimati priče odlaskom u Dom za starije i nemoćne osobe u realizaciji projekta Priče iz davnine.

- **“Oko je svjetiljka tijelu”** - prikupljanje naočala za Solomunske otoke
- **“Ruku iz džepa do plastičnog čepa”** - prikupljanje plastičnih čepova u pomoći oboljelima od multiple skleroze Primorsko goranske županije
- **“Priče iz davnine”** - projekt u suradnji s **Domom za starije i nemoćne osobe Sveti Josip Zagreb**; Učenici Škole za medicinske sestre Vrapče odlaze u Dom za starije i nemoćne Sveti Josip Zagreb na literarnu grupu tijekom koje se ugodno druže i čitaju prozu i poeziju. Najljepši dio odnosi se na pričanja priče od strane korisnika Doma koje su na poseban način obilježile njihov život. Sve spričane priče učenici su snimili diktafonima, a poslije ih planiraju objaviti u **Zbirci priča iz davnine**

Oko je svjetiljka tijelu - prikupljanje naočala za Solomunske otoke

Šetnja za sjećanje i Jesenja ruža za jesen života, suradnja s Hrvatskom udrugom za Alzheimerovu bolest u obilježavanju Međunarodnog dana Alzheimerove bolesti

Božićni poklon djevojčici Leonard

Prikupljanje pomoći, pakiranje poklona i posjet Domu za psihički bolesne odrasle osobe „Lobor-Grad“ u suradnji s Povjerenstvom za etiku HUMS-a

Ekonomska, trgovačka i ugostiteljska škola. Samobor

Volonterski klub

Školski volonterski klub je osnovan uz podršku voditeljice prof. Irene Jordan Lončarić i njenih kolega te je uveden u školski kurikulum školske godine 2014/2015. Provedba raznih volonterskih akcija planira se u klubu te u okviru plana i programa sata razrednika. Učenici su preko Vijeća učenika informirani o osnivanju volonterskog kluba i klub je najprije krenuo edukativnim aktivnostima samih članova, a potom i provedbom volonterskih aktivnosti.

Voditeljica kluba upoznala je članove s pojmovima volontiranja, volontera, organizatora volontiranja te s drugim važnim informacijama iz Zakona o volonterstvu. Članovi kluba i voditelji su potom organizirali različite akcije u koje su uključili i ostale razrede: obilježavanje **Međunarodnog dana tolerancije** 16. 11., obilježavanje **Međunarodnog dana volontera** 5. 12., prikupljanje poklona za Sv. Nikolu za djecu korisnike **Crvenog križa Samobor**, pomoć učenicima stranog državljanstva u usvajanju hrvatskog jezika, pomoć učenicima kojima je potrebna pomoć u učenju te kreativan rad - uređenje učionica povodom Božićnih i novogodišnjih blagdana.

Članovi volonterskog kluba na prvom sastanku

Pakiranje poklona za Svetog Nikolu

Graditeljska škola za industriju i obrt Rijeka

Projekt „ZAVOLONTIRANI“ VOLONTERI

Projektom „ZAVOLONTIRANI“ VOLONTERI se želi učenike škole senzibilizirati za rad za opće dobro, zajedništvo, suosjećanje i za pomaganje članovima lokalne zajednice. Voditeljice Ankica Rosandić i Irena Koludrović-Harbić uz podršku vjeroučitelja Emanuela Crnjca ostvaruju različite humanitarne aktivnosti s 8 učenika povremeno uključujući i druge. Aktivnosti se najčešće provode u suradnji s humanitarnom **Socijalnom samoposlugom**. Učenici prikupljaju pakete pomoći i na taj način pomažu svojim sugrađanima u teškoj ekonomskoj situaciji. Volonterke i volonteri su ujedno i vršnjački informatori koji svojim prijateljima iz razreda prenose informacije o volontiranju, kulturi komuniciranja, ističući važnost procesa medijacije kao dijela cjeloživotnog učenja. Ovim „zavolontiranim“ projektom među učenicima se potiče razvoj vršnjačke pomoći, a time i preuzimanjem aktivnije uloge u kreiranju ugodnijeg i sretnijeg okruženja.

Osnovna škola "1. listopada 1942." Čišla. Područna škola Kostanje

„Nova knjiga – nova radost“

Kako bi ostvarili projekt "Nova knjiga - nova radost" udružili su se članovi **Volonterskog kluba** škole i članovi **Ekološke grupe**. Kroz niz kreativnih radionica i uz podršku voditeljica Ivane Vlahović i Daniele Dadić, volonteri su izradili prelijepe božićne ukrase koje su izložili za blagdan Svetog Nikole ispred crkve Svetog Mihovila u Kostanju. Od prikupljenih donacija kupili su čak w30 novih knjiga za školsku knjižnicu.

Osnovna škola Primorski Dolac. Primorski dolac

„A di si ti?“

Svi učenici škole, njih 65, sudjelovali su u akciji **udruge MoSt** „A di si ti?“ u sklopu koje se prikuplja pomoć za program skrbi i brige o beskućnicima. Učenici su izradili božićne čestitke i ukrase za prodaju na „buvljaku“ organiziranom u sklopu akcije te je cijela škola prikupljala prehrambene i higijenske potrepštine za **Centar za beskućnike/ce** u sklopu iste akcije. Jednom volonterskom akcijom ostvareno je sudjelovanje u ovoj akciji svih učenika škole i to zahvaljujući voditeljstvu nastavnika Mirka Vukšića i ostalih kolega i kolegica iz škole.

Osnovna škola Sućidar, Split

Klub mladih matematičara

Osim što aktivno popularizira matematiku, Klub matematičara u ovoj školi razvija razne projekte u cilju osvještavanja potrebe za aktivnim uključivanjem učenika u rješavanje pitanja od zajedničkog interesa. Smatraju da je u stvaranju boljih uvjeta života u svom okruženju i svijetu uopće važan doprinos svakog člana zajednice. U projektima Kluba oko 80 do 100 učenika sudjeluje dugoročno, a više od 500 se povremeno uključuje u pojedine projekte.

Neke od mnogobrojnih aktivnosti članova kluba su:

- Aktivno sudjelovanje u inicijativama i akcijama udruga i zaklada (**UNICEF, Zaklada Ana Rukavina, Županijska liga protiv raka, Hrvatski CK, MUOSID, Udruga MOST, Udruga MI...**)
- Aktivno sudjelovanje u prikupljanju pomoći većim skupinama ljudi u RH i izvan RH u prirodni katastrofama poput potresa i poplava (Japan, Haiti, Slavonija, ...)
- Uključivanje u prikupljanje pomoći za veliki broj pojedinaca, posebno djece (liječenje, siromaštvo, itd.)
- Organizirano pozivanje brojnih humanitarnih telefona
- Organiziranje vršnjačke pomoći za učenike od 5. do 8. razreda

Akcije za podizanje ekološke svijesti među učenicima:

- Prikupljanje otpadnog papira, starih baterija, plastičnih vrećica za reciklažu - sav dobiveni novac se donira u humanitarne svrhe
- Usvajanje dupina iz lošinjskog akvatorija
- Sudjelovanje u predavanjima i radionicama s ekološkom tematikom i priprema članova Kluba za prezentaciju aktivnosti mlađim učenicima s ciljem podizanja ekološke svijesti.

Osim volonterskih akcija, Klub organizira i niz **predavanja iz područja građanskog i zdravstvenog odgoja** kao i iz područja **znanosti** (za učenike škole, a povremeno i za njihove roditelje). Predavači su ugledni znanstvenici i osobe iz javnog života.

Klub i članovi kluba su za svoje humanitarne i ekološke aktivnosti primili desetke priznanja, zahvalnica i nagrada, od kojih izdvajaju plaketu „**Škola prijatelj zajednice**“ i novčanu nagradu od 10 000 kuna od Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, za provedbu projekta „**Volontirajmo za bolji svijet**“.

„Kao poteškoća pojavljuje se i nedostatak minimalnih financijskih sredstava za logističku pripremu provođenja samih aktivnosti. Ali, mašta i kreativnost, kako voditelja tako i mladih volontera uz silnu energiju koju mladi posjeduju i spoznaju voditelja da s mladima može mijenjati svijet uistinu čine čuda!!!“, voditelj projekta Davor Belaić.

„Razna sudjelovanja u dobrotvornim organizacijama, donacije i pomoći svim potrebnima i sva dobra djela potakla su me na razmišljanje o današnjem svijetu i mojoj okolici i obitelji. Koliko smo dobri ljudi, a koliko imamo mugočnosti biti još bolji? Je li postoji ona dobra volja i srce koje je zadovoljno darivanjem?“, dopredsjednica KMM-a Paula Vučica, učenica 8.D razreda.

„Prof. Belaić svojim je radom uspio postići ono što obrazovni sustav najčešće ne uspijeva: vlastitim je primjerom potaknuo nebrojene generacije svojih učenika da postanu bolji ljudi.“, Josip Melvan, student 2. godine medicine na Medicinskom fakultetu u Splitu (bivši član kluba koji i dalje volontira u akcijama kluba).

Klub mladih matematičara
OŠ Sućidar, Split

Osnovna škola Samobor

„Pun kofer prijateljstva“

Škola se pridružila akciji „Pun kofer prijateljstva“ u organizaciji **Društvo Naša djeca Grada Vinkovaca** i **Saveza društava Naša djeca Hrvatske**. Cilj ove akcije je bio osigurati svakom djetetu s poplavljenih područja Vukovarsko-srijemske županije pojedinačnu putnu torbu (kofer) s najosnovnijim osobnim stvarima za svaku priliku. Akcijom se željelo olakšati život djeci koja se još neće moći vratiti svojim kućama. Organiziranjem te akcije u svom razredu, učiteljica Vesna Marjanović je htjela potaknuti svoje učenike na osviještenost, suosjećanje i solidarnost prema svojim vršnjacima. Krenulo je od jednog razreda i na kraju se pridružilo oko 370 učenika iz cijele škole. Uz veliku podršku ostalih nastavnika i razrednika, koferi koji su sadržavali novokupljenu odjeću i higijenske potrepštine, su podijeljeni djeci, a učiteljica Vesna Marjanović je na badnje večer primila brojne telefonske pozive od roditelja kako bi joj se zahvalili na poklonima.

Osnovna škola Bogumila Tonijsa

„Slikovnice u čekaonice“ i „Dan kruha - dan ljubavi“

S učenicima 4. razreda, učiteljica Marija Mapilele je pokrenula aktivnost kako bi poticala razvoj čitanja, ali i pomaganje drugima. U dogovoru s majkom jednog učenika, koja je medicinska sestra u Domu zdravlja **Samobor**, izradili su popis liječničkih ordinacija u koje najviše zalaze djeca - školska medicina, pedijatrija, stomatolog, defektolog, psiholog i logoped. Učenici su u školu donijeli svoje slikovnice i knjige koje su pročitali, a koje im više ne trebaju te su zajedno otišli u Dom zdravlja Samobor i u svaku spomenutu ordinaciju odnijeli po 15 knjiga. Osoblje Doma zdravlja bilo je oduševljeno ovom akcijom, kao i pacijenti koji su se u čekaonicama zatekli. Ništa manje sretni nisu bili ni organizatori ove akcije, što je još jedna potvrda kako davanja i pomaganje podjednako usređuju i one koji daju i one koji primaju.

U ovoj Osnovnoj školi učenici su 1. razreda također na nešto drugačiji način obilježili Dan kruha - dan zahvalnosti za plodove zemlje. Kako se prethodnih godina događalo da bude previše svega, pa se Dan kruha na kraju svodio na pretjerivanje u jelu, a ponekad i bacanju kruha, učiteljica Marija Mapilele je predložila učenicima i njihovim roditeljima, da prije blagoslova svaki učenik iz svoje košarice odvoji dio kruha. Kruh i peciva su složili i napunili dvije velike kutije te u dogovoru s voditeljicom **Caritasove sigurne kuće** - kuće za žene i djecu žrtve nasilja, kutije su odnesene na dogovorenu lokaciju (budući da je točna adresa kuće tajni podatak) te su korisnice Sigurne kuće obradovane sa zaista lijepim poklonom. O ovom događaju izvijestili su svi lokalni mediji - što je učenicima dalo poruku da se humanost i plemenitost u društvu ipak cijeni.

Osnovna škola "Petar Zrinski". Čabar

Humanitarni koncert „Božić u srcu“

Riječ je o koncertu humanitarnog karaktera koji uključuje cijelu lokalnu zajednicu okupljenu oko osnovne škole u Čabru sa svim njezinim područnim školama. Ova velika humanitarna akcija prilika je za udruživanje svih snaga u lokalnoj zajednici a sve za pomoć djeci s posebnim potrebama na području grada. Uz samu školu „Petar Zrinski“ i područne škole u Tršću, Prezidu, Plešcima i Gerovu, u akciju su uključeni: Polaznici glazbenog tečaja u Čabru i Prezidu, Polaznici glazbene radionice u Čabru, Plesna skupina iz Tršća, OGŠ „Ivo Tijardović“ Delnice, OGŠ Stari Trg pri Ložu, Plesna skupina grada Čabra, Čabarske mažoretkinje, Pomladak puhačkog orkestra grada Čabra, KUD Delnice, Grupa „A je to“ Delnice, SŠ „Vladimir Nazor“ Čabar, Vokalna skupina učiteljica OŠ „Petar Zrinski“ Čabar, Udruga za promicanje kvalitete življenja „Svoj“ i Centar za rehabilitaciju Kraljevica-Oštro.

Jedinstven je to projekt čiji je program i organizacija zajednička odgovornost i zasluga učenika, djelatnika škole te građana u lokalnoj zajednici. U programu koncerta u 2014. godini sudjelovalo je 100 djece izvođača dok je u realizaciji koncerta koji se održao u područnoj školi u Tršću, sudjelovalo ukupno 217 učenika.

Osnovna škola bana Josipa Jelačića

„Od lektire do volontiranja“

Kako povezati volontiranje i čitanje? Voditeljica ovog projekta, Darinka Frketić-Mandarić je sa svojim učenicima 4. razreda radila na temama dobrovoljnog rada i volontiranja kroz primjer junaka lektirnog djela „Družba Pere Kvržice“. Učenici su upoznati s načelima volontiranja te su proveli i prvu volontersku akciju u suradnji sa školskom i gradskom knjižnicom.

Učenici su na Međunarodni dan volontera, 5. prosinca, u knjižnicama popravljali oštećene knjige. Bili su jako ponosni na krajnji rezultat, popravljene, umotane, zaljepljene i pobrisane knjige u **Knjižnici Vladimir Nazor, Podsused** i školskoj knjižnici. Dobrovoljno su uložili svoje vrijeme, trud i vještine za opće dobro. Razveselile su ih i volonterske knjižice koje su dobili i iz kojih su naučili glavne odlike volontera i volontiranja.

Osnovna škola Otona Ivekovića. Zagreb

„Svi zajedno za bolje sutra“

Volonterski klub škole osnovan je uz podršku **Volonterskog centra Zagreb** i Foruma za slobodu odgoja početkom školske godine 2014/2015. Voditeljica kluba, socijalna pedagoginja Jadranka Bašić Parić, i članovi kluba, uz podršku knjižničarke Marije Popović, učiteljica Petre Milavec i Nade Hrgović, domara Dubravka Mitera i učiteljice likovne kulture Vlaste Kovačević Herzog, proveli su akciju „Svi zajedno za bolje sutra“ povodom obilježavanja **Međunarodnog dana tolerancije**.

Poruke tolerancije OŠ Otona Ivekovića na željezničkoj postaji Kustošija u Zagrebu

Domar je izradio transparent, a učenici su uz podršku nastavnice likovne kulture oslikali natpis. Učiteljice i školska knjižničarka provele su radionice o toleranciji na kojima su učenici napisali poruke o toleranciji. Uoči Dana tolerancije, volonteri i učitelji su na postaji Kustošija HŽ-a držali transparent i dijelili prolaznicima i putnicima vlaka poruke tolerancije. Reakcije sugrađana bile su jako pozitivne. A što je važnije, učenici su senzibilizirani o važnosti tolerancije u svakodnevnom životu kao i važnosti djelovanja u lokalnoj zajednici.

Udruga za promicanje i razvoj cjeloživotnog obrazovanja PAR

„Kulturiranje kroz volontiranje“

Ideja vodilja projekta je promicanje solidarnosti kao vrijednosti demokratskog društva i odgovornog građanstva među mladima i informiranje mladih o načinima i mogućnostima sudjelovanja u civilnom društvu kroz volontiranje te, shodno tome, djelovanju za opću dobrobit lokalne zajednice i društva u cjelini.

Voditeljica projekta Valentina Janjić uz podršku Marte Viduke, Ivane Balen, Dine Dežmar i Elvisa Vaupotića osmislila je i organizirala **ciklus radionica** za učenike trećih i četvrtih razreda srednje škole, studente prve i druge godine studija te mlade osobe od 17 do 24 godine koji žive u Rijeci i široj okolici. Radionice su pomogle mladima da razumiju demokraciju kao princip društvenog uređenja, odgovorno građanstvo kao vrijednost svakog građana pravne države te na kraju i samu pravnu državu te njezino uređenje. Na samom kraju, polaznici su upoznati s pojmom, principima i pravnim okvirom volontiranja te volonterstva kao čina solidarnosti. Provedba ovog projekta je ostvarena kroz suradnju **pet srednjih škola, udruge PAR, Volonterskog centra Rijeka te mladih volontera.**

ODGOJ ZA DIJALOG I NENASILJE - medijacija u školama

Školska medijacija pomaže u svakodnevnom rješavanju sukoba u školi, no prije svega je iznimno uspješan **preventivni program** koji razvija dječju empatiju te **socijalne i emocionalne vještine djece i mladih** i time stvara novu kulturu međuljudskih odnosa i tolerancije.

Medijacija je ujedno i postupak mirnog rješavanja sukoba, u kojem nepristrana, stručna i povjerljiva osoba pomaže sukobljenima da izgrade kvalitetnu komunikaciju kojom rješavaju problem.

Učeci o medijaciji, djeca i mladi uče o **komunikaciji, odnosima, dijalogu, međusobnom poštivanju i rješenju sukoba**. Stoga programi medijacije u školama imaju preventivno djelovanje pa su u mnogim školama sastavni dio kurikuluma ili pak izvannastavna aktivnost.

Program medijacije provodi se u **velikom broju škola u Hrvatskoj**, osobito od 2009. godine, kad je Forum za slobodu odgoja pokrenuo veliki projekt „**Možemo to riješiti!**“, kojim je u edukaciju uključeno preko **1600 učitelja, nastavnika, suradnika, ravnatelja, savjetnika i volontera**. Do 2015. godine školski medijatori educirani na području cijele Hrvatske.

Najveći broj škola u kojima rade školski medijatori nalazi se u Gradu Zagrebu (70 osnovnih i 30 srednjih škola); Zagrebačkoj županiji (48 osnovnih i 15 srednjih škola); Primorsko-

goranskoj (50 škola i vrtića) i Splitsko-dalmatinskoj županiji (50 škola i odgojnih ustanova). Uz njih, u ostalim županijama Hrvatske još je ukupno 120 škola u kojima rade educirani školski medijatori, što ukupno čini **383 odgojno-obrazovne ustanove u Hrvatskoj**.

No, uz škole i vrtiće, medijatori su educirani u centrima za socijalnu skrb, obiteljskim centrima, centrima za odgoj i obrazovanje, udrugama, savjetovalištim i različitim agencijama nadležnim za pitanja odgoja i obrazovanja te na različite načine koriste medijaciju u svom svakodnevnom radu i donošenju odluka.

Po završetku obuke iz medijacije, u školi započinju različite **aktivnosti namijenjene učenicima** i njihovim roditeljima: radionice o komunikaciji, odnosima, sukobu i rješavanju sukoba te toleranciji; preventivni programi i projekti; klubovi malih medijatora; vršnjačka medijacija (učenici pomažu učenicima); medijacijski kutak; te naravno – primjena medijacije kad se već dogodi sukob.

Provedbom ovih aktivnosti:

- učenici stječu životno važne vještine – socijalne, emocionalne, komunikacijske, prezentacijske i upravljačke
- ozračje i odnosi u razredu, pa i cijeloj školi postaju bolji, kvalitetniji, pozitivniji
- kvalitetnije se i lakše donose važne odluke koje uključuju više suprotstavljenih strana
- djelatnici stječu alat za sprečavanje, ali i rješavanje sukoba s roditeljima, među učenicima, među sobom
- sprečavaju se veće krize i nasilje, jer se problemi i sukobi rješavaju na vrijeme i na način da učenici sazrijevaju kroz taj proces, tako da buduće sukobe rješavaju samostalnije.

Na idućim stranicama predstaviti ćemo samo neke od primjera iz škola u kojima se provode aktivnosti iz programa Medijacija.

Osnovna škola Luka. Sesvete. Zagreb

„Mali medijatori“

Tim educiranih školskih medijatorica, učiteljice Vlatka Mijić i Natalija Damjanović, uz podršku ravnateljice Marine Sabolović, održale su niz radionica iz medijacije za djelatnike škole.

Izradile su prvi sveobuhvatni program za 70 nastavnih sati iz medijacije te ga uspješno implementirale u 1. i 5. razredima. Cijelom kolektivu predstavljena je medijacija putem radionica i prezentacija, kao i svim učenicima i roditeljima.

U školi djeluju izvannastavne aktivnosti: Mali medijatori i Mladi medijatori koji su sastavni dio školskog kurikula, no radionice iz medijacije provode se na satu razrednika tijekom godine.

Cilj rada medijatora je razvoj znanja i vještina učenika za nenasilno rješavanje sukoba kroz vršnjačku medijaciju i radionice za učenike od 1. do 4. razreda, kao i rad s vrtićkom djecom predškolske dobi u vrtićima EN TEN TINI i Poletarac.

Svakog dana učenici izražavaju svoje osjećaje, putem boja i oblika, i tako uče o važnosti emocija u životu i odnosima.

Radionice s djecom predškolske dobi u vrtiću EN TEN TINI i POLETARAC

Osnovna škola Milana Brozovića. Kastav

„Mali miritelji“

Medijacija kao izvannastavna aktivnost započela je 2010. g., na inicijativu učiteljice Dubravke Urode i ravnateljice Sandre Krpan te je postigla zapažene rezultate, ponajprije zahvaljujući stavu da medijaciju kao miran i kvalitetan način rješavanja sukoba treba promicati kako u školi, tako i izvan škole.

Slijedeći korake medijacije koji vode do tog pozitivnog cilja, učenici koji se žele educirati kao medijatori uočavaju tuđe, ali i svoje pozitivne osobine te stječu samopouzdanje i važne komunikacijske vještine u pregovaranju, slušanju, razumijevanju i rješavanju problema i sukoba. Jedan od prvih projekata *MBrozović medijacija* (kako je *Facebook* ime ove skupine) je **Good vibrations box**. Naime, na Međunarodni dan tolerancije, 16. studenog, od jutarnjih sati, mladi medijatori prolaze kroz grad s porukama na koje su napisane pozitivne i poticajne misli, ostavljajući iza sebe, zajedno sa šarenim papirićima i brojna nasmiješena lica građana. Godinu dana kasnije *Good vibrations box* počinje se provoditi i u Zagrebu, također na Međunarodni dan tolerancije.

Poruke tolerancije šalju se i morem, svečanim porinućem šarenih papirnatih brodića iz lučice Volosko. Osobito je pohvalno da u projektu sudjeluju i bivši učenici Osnovne škole „Milan Brozović“, koji su ga prenijeli u svoje nove škole. To je više nego očiti dokaz da se dobre vibracije zaista šire!

Simbol projekta je Drvo mira, maslina, koja je zasađena u dvorištu vrtića, čime se uz komunikacijsku, odnosno društvenu dimenziju odgoja za mir, potiče i ekološka svijest.

U sklopu izvannastavne skupine Medijacija započet je jedinstven projekt odgoja za mir: Mali miritelji. Projekt su kao pilot projekt, a u suradnji s **Dječjim vrtićem „Vladimir Nazor“** iz Kastva, proveli učenici 8. razreda i voditeljica skupine Dubravka Uroda. Osim što predstavlja odličan primjer suradnje koji povezuje ove dvije ustanove, projekt je specifičan po tome što temelje naobrazbe za ljudska prava i građansko društvo i odgoj za mir smješta u predškolski uzrast, a njegovi su provoditelji učenici i polaznici vrtića.

Neki od ciljeva ovog projekta su upoznati djecu s pojmom medijacije, objasniti im kako sukob ne treba biti kraj prijateljstva te im ukazati na to koliko je važno da oni budu ti koji svoje prijatelje potiču na mirenje. Ukratko, cilj je kroz trodnevnu radionicu naučiti djecu da se svjesno odlučuju za dobro te pozitivnim načinom reagiranja utječu na sredinu u kojoj žive.

Brošura o projektu dostupna na poveznici:

http://www.cms.hr/system/publication/pdf/22/mali_miritelji.pdf

Osnovna škola Josipa Badalića, Graberje Ivaničko

„Školski medijatori“

U Osnovnoj školi Josipa Badalića, Graberje Ivaničko, pokrenut je i Klub mladih medijatora. Pod vodstvom učiteljice glazbene kulture Mariele Zeljko i socijalne pedagoginje Mire Bek Vujičić, grupa učenika i učenica 5. razreda uči o komunikacijskim vještinama i načinima nošenja sa situacijama sukoba te stečena znanja i vještine promovira i primjenjuje u cijeloj školi.

Ciljevi su:

- senzibilizirati učenike, roditelje i učitelje za rješavanje sukoba mirnim putem – medijacijom
- osnovati klub školskih medijatora u svrhu promicanja nenasilnog rješavanja sukoba
- poučiti učenike temeljnim komunikacijskim vještinama (kao što su aktivno slušanje, parafraziranje, reflektiranje, postavljanje pitanja i prepoznavanje emocija, empatija)
- osposobiti učenike za vršnjačku medijaciju - rješavanje sukoba među učenicima, primjenjujući načela medijacije.

Osnovna škola Ravne njive. Split

„Odgoj za humani razvoj“

U školi se provodi projekt „**Odgoj za humani razvoj**“, u koji je uključen veliki broj učenika (6. razredi – 90 učenika; 7. razredi – 80 učenika; 8. razredi – 70 učenika).

Svi sudjeluju u motivacijskim radionicama i izradi stripa kroz redovnu nastavu likovne kulture. Potiče se razgovor o tome što za njih znači riječ *tolerancija*, odnosno *netolerancija*, uz primjere iz života, osobnog iskustva, medija. Za onaj mali dio učenika koji nije sudjelovalo u projektu ostala je poruka kroz lijepe radove, koji su snažan dojam ostavili i na odrasle ostale učitelje i roditelje. Bili su iznenađeni spoznajom o tome kako djeca gledaju na stvari!

Citati učenika:

„Nadahnula me nepravda u životu, to što neki ljudi dobiju ono što žele a od drugih se očekuje da to prihvate i nose se s tim.“

„Svojim stripom želim pokazati kako ljude ne moramo osuđivati prema izgledu (boja kože, ljepota...)“

„Ovu temu sam izabrala da pokažem ljudima da smo svi isti i da se tako trebamo ponašati jedni prema drugima a ne se rugati onima koji su drugačiji od nas.“

„Ja sam svojim stripom pokušala pokazati da je uvijek lijepo pomoći drugome i da bi malo tolerancije uljepšalo život i nama i svima oko nas.“

„Svojim radom sam htjela pokazati da rasa, vjera, spol i slično nije bitno, svi smo mi jednaki!“

„Mislim da se moramo svi držati skupa i družiti i ne ogovarati jedni druge. Mislim da je to tolerancija.“

Učenički dom Podmurvice, Rijeka*

„Uskoro mir“

U programu „Uskoro mir“ učenici sudjeluju u različitim aktivnostima, poput radionice „Vježbanje tišine“. Povodom Međunarodnog dana mira realizirane su radionice: „Vježbanje mira“ ili „Nemir naš svagdašnjí“.

Program se provodi kontinuirano, tijekom cijele školske godine, tako da je u protekloj školskoj godini bilo uključeno 12 učenika i učenica u kontinuiranom radu na sebi, a učenice su provodile podprogram „Sedam postupaka mira“ ili „Kako postati mirotvorac“.

Učenici koje su bili u dužem periodu uključeni u program, stekli su pozitivne navike brige o svom umu i tijelu, postigli su bolju samokontrolu osjećaja, misli i reakcija.

Učenički dom
Podmurvice,
Uskoro mir

Mirela: „Meditiram više mjeseci i uočavam da sam veselija, da mi više ne smetaju gluposti, da nisam agresivna, da lakše učim i da sam bolja.“

Nives: „To su lagane opuštajuće vježbe koje te dovedu u ravnotežu, pomažu održati balans između dobrog i lošeg.“

Doroteja: „Ja u svoje slobodno vrijeme volim meditirati. Vježba mira, vježba tišine i pozitivne točke. Sve mi se vježbe sviđaju i pomažu kod učenja i opuštanja. Kad učim više informacija upamtim. Pozitivne točke mi pomažu da bolje pamtim i imam veću motivaciju. Vježba mira mi pomaže kada dođem iz škole da se opustim ili kad sam nervozna da se smirim.“

Ema: „Vježbu tišine sam započela u svrhu boljeg učenja. Započela sam vježbati u rujnu i shvatila sam da mi je to pomoglo i da sam smirenija. Napredak u svemu je vidljiv, imam bolje ocjene i lakše pamtim. Jako mi se sviđa to što razbistrim svoje misli i uspijevam se koncentrirati na ono što radim“

Matea: „Ima jedna vježba koja mi se jako sviđa. Ta se vježba zove Pozitivne točke, smiruje me i tada pozitivno razmišljam.“

Osnovna škola Borovje. Zagreb

„Školski pravobranitelj“

U Osnovnoj školi Borovje u Zagrebu provodi se zanimljiv i inovativan projekt: „Školski pravobranitelj“.

Volonterke Ivana Dolovčak, Vanja Pavlović, Mira Arađelović i Iva Debeljak te vanjska suradnica Ana Žnidarec-Čučković pokrenule su zanimljive aktivnosti u školi.

Ciljevi su senzibilizacija i osvješćavanje učenika o dječjim pravima, odgovornostima i participaciji te važnosti dijaloga i komunikacije kroz ulogu Školskog pravobranitelja. Školski pravobranitelj predstavlja sponu Vijeća učenika i **Pravobraniteljice za djecu** te potiče konkretne akcije u školi i šire.

Po završetku provedenih radionica s učenicima od 1. do 8. razeda - tijekom kojih se upoznaju s idejom školskog pravobranitelja i temama poput demokracije, dječjih prava, komunikacijskih vještina, predrasuda, stereotipa i diskriminacije - učenici biraju školskog pravobranitelja.

On (ili ona) brine o zaštiti dječjih prava na način da surađuje s Vijećem učenika, provodi radionice s učenicima, objavljuje tekstove i informacije bitne u tom području, organizira akcije u školi te surađuje sa stručnim suradnicima i učiteljima u školi, roditeljima kao i Pravobraniteljicom za djecu te drugim školama.

Osnovna škola Borovje, Školski pravobranitelj

Osnovna škola Tina Ujevića. Zagreb

„Medijacija u našoj školi u medijima“

Škola se uključila u edukacije i projekte vezane uz odgoj za mir i nenasilje te započela s provedbom niza projekata od 2010. godine. Učiteljica njemačkog jezika Rašeljka Bilić i ravnateljica Jasmina Hamer pokrenule su niz aktivnosti školske medijacije, od 2010. g. nadalje. U školi je čak sedam educiranih medijatora. Uz spomenute tu su i: učiteljica Ines Falak, učiteljica Suzana Jurjević, pedagog Damir Kučerauer, defektologinja Tina Tortić te učiteljica tjelesne i zdravstvene kulture Jasmina Vlašić.

Jasmina Hamer i Rašeljka Bilić gostovale su kao predavačice 2012. godine u Sloveniji na međunarodnoj konferenciji u organizaciji Rakmo Instituta iz Ljubljane pod nazivom: „Sukob je prilika za rast: Uvođenje školske i vršnjačke medijacije u obrazovni plan i program škole“. Partneri su u dva velika europska projekta Foruma: „Razvoj kurikulumske kulture“ te „Pokreni promjenu!“.

Učenice i učenici škole, uz podršku učiteljica-medijatorica svake se godine prijavljuju na natječaj „Oboji svijet šarenim bojama tolerancije!“ u sklopu kojeg su osvojili brojne nagrade i bili domaćini obilježavanja Dana tolerancije.

Snimili su video prilog o medijaciji „Medijacija u našoj školi u medijima“ te gostovali u televizijskim i radijskim emisijama i predstavljali svoje aktivnosti iz medijacije. Teme komunikacije, rješavanja sukoba i medijacije često se obrađuju na satovima razrednika, kao i u sklopu mnogih drugih predmeta.

Osnovna škola Prečko. Zagreb

„Mali medijatori“

Socijalna pedagoginja Nina Vrdoljak pokrenula je program medijacije, koji se primjenjuje u razredu učenika s teškoćama u razvoju - organski uvjetovanim smetnjama ponašanja. Medijacija je integrirana uz ostale pedagoške metode koje se koriste te su je učenici odlično prihvatili. Skupina Malih medijatora snimila je 2011. g. dokumentarni film o medijaciji u školi te su osvojili 1. mjesto na natječaju „Možemo to riješiti!“. Film je u tri dijela dostupan na Forumovom Youtube kanalu.

Osnovna škola Frana Galovića. Zagreb

„Vršnjačka medijacija“

Pedagoginja Maja Lisska te njene kolegice, učiteljica Mihaela Pleše, psihologinja Neva Čapin, i prof. Dijana Zajec, provode niz zanimljivih aktivnosti i projekata namijenjenih razvoju vještina nenasilnog rješavanja sukoba.

Učenici 7. i 8. razreda prošli su edukaciju za vršnjake pomagače, radionice Forum teatra te medijacije. Pokrenuli su *Facebook* stranicu Medijatori OŠ Frana Galovića te organizirali inovativan program podrške „Medijatori medijatorima“ s **Osnovnom školom Bisag** iz Varaždinske županije – video konferenciju na kojoj su učenici medijatori razmjenjivali znanja i iskustva sprečavanja elektroničkog nasilja.

Također obilježavaju svake godine Međunarodni dan tolerancije i sudjeluju u natječaju „Oboji svijet!“. Sudjeluju i u istraživanju „Učinak restitucije u osnovnim školama“ u suradnji s **Odjelom za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu**. Provode izborni eksperimentalni program Građanskog odgoja i obrazovanja za učenike 8. razreda te sudjeluju u velikom europskom projektu „Školski volonteri“ Foruma za slobodu odgoja.

„Volonteri su skupina ljudi koja pomaže drugima da budu bolji.“

Osnovna škola Žitnjak. Zagreb

„Gdje su nestale lijepe riječi?“

Profesorica njemačkog i francuskog jezika i književnosti Vesna Horvat Kovačec te socijalna pedagoginja Ana Vasiljev zajedno godinama provode aktivnost „Mladi medijatori“ kao izvannastavnu aktivnost.

Rad učenika prezentiraju na raznim edukacijama te provode projekte koji imaju zajedničke teme: nenasilje, tolerancija i suradnja. Godišnje sudjeluju u natječaju „Oboji svijet šarenim bojama tolerancije!“ te su u školi pokrenuli akciju „Gdje su nestale lijepe riječi?“. Školu su oblijepili plakatima s riječima: druženje, ljubav, sreća, prijateljstvo, iskrenost, slušanje, povjerenje, prihvaćanje i drugima, te su zajedno posvetili tjedan promišljanju o ovim pojmovima.

Također su školski medijatori samostalno smislili i uglazbili pjesmu posvećenu miru i toleranciji: „Okreni na boje!“

„Lijepije riječi nisu nestale - samo ih se češće treba sjetiti. I ti to možeš!“

Osnovna škola Matije Gupca. Zagreb

„Klub medijatora“

Psihologinja Natalia Dujić, s kolegicom Mihaelom Bartolome, i uz podršku pripravnice Katarine Nujić osnovala je Klub malih medijatora. Odlaskom jedne generacije malih medijatora u srednju školu, školski tim počinje s pripremom novih.

Omogućiti djeci vrijedno iskustvo posrednika u rješavanju vršnjačkih sukoba bez pomoći učitelja i drugih odraslih osoba glavni je cilj i motiv za ovaj školski projekt.

Projekt pokretanja Medijacijskog kluba provodi se u 3 etape:

1. Izbor i uži odabir učenika 6. razreda pomoću posebno osmišljenog sociometrijskog upitnika
2. Ciklus „senzibilizacijskih“ radionica koje osnažuju učenike i razvijaju kod njih osjećaj zajedništva i suradnje te ih upućuju na korištenje nenasilnih načina rješavanja sukoba u svakodnevnom životu.
3. Ciklus „formativnih“ radionica u kojima učenici budući medijatori imaju priliku steći važne komunikacijske vještine u pregovaranju, slušanju, razumijevanju i rješavanju problema i sukoba.

Tijekom projekta, poseban se naglasak stavlja na pripremu i obuku cijelog kolektiva škole. Za učitelje je organiziran seminar o medijaciji, o budućim učenicima medijatorima te o formiranju medijacijskog kluba u školi.

Regionalni info centar za mlade Rijeka.
 Obiteljski centar Rijeka. Učenički dom
 Podmurvice. Graditeljska škola za industriju
 i obrt. Elektroindustrijska i obrtnička škola.
 Prva riječka hrvatska gimnazija. Škola za
 primijenjenu umjetnost u Rijeci. Udruga SOS
 telefon grad Rijeka

„Čuj moju šutnju, čuj me“

Veliki tim sastavljen od: Mirele Pašić, Kristine Tolić, Melite Vincetić, Nine Vela Vrabec, Irene Koludrović - Harbić, Zorke Sušanj, a uz podršku: Diane Kovačić, Sandre Vidović, Sabine Saltović, Irene Smojver Koprivnikar i drugih, pokrenuo je inovativan projekt s ciljem **razumijevanja učenika koji izostaju s nastave**.

Cilj projekta je osvijestiti i senzibilizirati javnost da postoji sve veći broj djece i mladih koji se susreću s poteškoćama u psiho-socijalnom funkcioniranju, ali nisu prepoznati zbog introvertne osobnosti. Introverti, naime, imaju bogat unutarnji svijet, zatvoreni su, češće vole samostalne aktivnosti i manje toga o sebi dijele s drugima. Tako rjeđe i traže pomoć kad im je potrebna. Također se želi upozoriti na marginalizaciju i društvenu isključenost **mladih sa psihosomatskim teškoćama**; analizirati stereotipe i predrasude vezane uz osobe sa psihosomatskim teškoćama; iskazati empatiju, ukazati na važnost čuvstva na mentalno zdravlje pojedinca te ostvariti suradnju u lokalnoj zajednici.

Učenici navedenih srednjih škola u Rijeci sudjeluju u ispunjavanju *on-line* upitnika, kako bi se ispitali razlozi opravdanog izostajanja učenika s nastave u (pred)ispitnim razdobljima te simptomi koji se mogu tada pojaviti. Ustavljeno je da se kod učenika javljaju određeni simptomi koji utječu na njihovo zdravstveno stanje te da su učenici koji pokazuju introvertno ponašanje, češće izloženi predrasudama, osudi i ruganju.

Zatim osmero učenika (po dvoje učenika iz svake od navedenih škola) sudjeluje na volonterskoj bazi u aktivnosti **pričanja priče** – stavljaju se u ulogu učenika koji su tijekom školovanja imali neka traumatična iskustva, a koja ujedno mogu biti uzrok/posljedica psihosomatskim poremećajima. Priča je **dramatizirana za izvođenje na sceni**, čime poprima edukacijsku funkciju.

VRŠNJAČKA PODRŠKA – učenici pomažu učenicima

Tijekom školovanja mnogi se učenici susreću s poteškoćama u usvajanju određenog gradiva, pojmova ili razumijevanja sadržaja. Neka od istraživanja pokazala su kako najveći izvor stresa kod djece predstavlja neuspjeh u školi te dobivanje loših ocjena. U tom smislu vršnjačka podrška predstavlja važan čimbenik i potiče učenike da usvoje nove kompetencije ključne za daljnji život. Ovakav način učenja odvija se u školskom okruženju, a u većini slučajeva radi se o paru u kojem stariji učenik pomaže mlađemu, ili učenici koji su bolji u pojedinom predmetu pomažu onima kojima treba pomoć u usvajanju gradiva i sadržaja. U nekim zemljama vršnjački mentori učenici su srednjih škola koji učenicima u osnovnim školama pomažu u učenju. U hrvatskim školama češće je prisutna situacija u kojoj si pomoć pružaju učenice i učenici unutar iste škole.

Vršnjačka podrška usmjerena je i na učenike koji imaju poteškoće u učenju – disleksiju, disgrafiju, dispraksiju, poremećaje u slušnom i vidnom procesuiranju te poremećaje pažnje koji mogu utjecati na pisanje, čitanje, računanje i druge sposobnosti. Poteškoće u učenju obuhvaćaju specifično neurološko funkcioniranje koje ometa sposobnost pohranjivanja, obrade ili stvaranja informacija i na taj način stvara raskorak između sposobnosti i učinjenog. Djeca s teškoćama u učenju najčešće su osobe prosječne ili natprosječne inteligencije (Luca- Mrđen, 2005). Upravo vršnjaci koji su dobro svladali pojedino znanje ili vještinu mogu biti odlična podrška onima koji još nisu, i potaknuti ih da stvore pozitivnu sliku o sebi, razmjenjuju informacije te stvaraju dobre međusobne odnose.

Aktivnosti koje se provode u školama mogu biti raznolike i uključivati **vršnjačku potporu u učenju, provođenje čitalačkih radionica za učenike, razne aktivnosti organiziranja slobodnog vremena te podršku u provedbi raznih aktivnosti u školi i izvan škole.**

Provedbom ovih aktivnosti:

- učenici razvijaju društvene i komunikacijske vještine, s naglaskom na razvoj empatije i shvaćanja potrebe pomoći drugim vršnjacima;
- učenici uče načine na koje mogu biti podrška drugima;
- učenici potiču svoje vršnjake u stvaranju pozitivne slike o sebi te time i sprječavanju neuspjeha u obrazovanju, stvaranja pozitivnih odnosa i povećanju samopouzdanja
- stvara se pozitivno ozračje u školi i potiču se volonterske aktivnosti učenika.

U nastavku donosimo nekoliko primjera škola koje provode aktivnosti vršnjačke podrške, a rezultati pokazuju da su aktivnosti bile uspješne i utjecale pozitivno na učenike.

Osnovna škola Luka. Zagreb

Baltazari Osnovne škole Luka

U školi se, uz vodstvo učiteljice Vlatke Mijić i podršku ravnateljice Marine Sabolović, provodi projekt „Baltazari“ kojemu je cilj pružanje vršnjačke podrške učenicima koji postižu loše rezultate u školi. Učenici viših razreda pomažu učenicima nižih razreda u svladavanju školskog programa, a u projektu sudjeluje 20 učenika.

Male Baltazarke i Baltazari iz OŠ Luka, Zagreb

Pokazalo se kako su učenici izrazito zadovoljni pružanjem pomoći u učenju – bilo da se radi o učenicima koji pružaju pomoć ili učenicima kojima je pomoć pružena. Pokazalo se da tijekom učenja, učenici ne razvijaju samo svoja znanja, već i mnoge vještine te razmjenjuju međusobna iskustva.

Osnovna škola Slavka Kolara. Kravarsko

„I ja znam!“

U prostorijama škole prije ili poslije nastave, provodi se projekt podrške u učenju učenicima sa slabijim uspjehom u školi, učenicima slabijeg imovinskog statusa ili učenicima s posebnim potrebama. Maja Šafranić, prof. biologije i kemije, voditeljica projekta, zajedno sa stručnim suradnicama susjednih škola - Ksenijom Vatavuk Margetić i Sandrom Raković – krenula je s provedbom projekta „I ja znam!“ u kojemu sudjeluje 14 učenika od petog do osmog razreda.

Pokazalo se kako je provedbom projekta olakšano ispravljanje negativnih ili lošijih ocjena učenika kojima je potrebna pomoć u učenju. Nadalje, povećala se i svijest učenika o važnosti međusobne suradnje i pomoći.

Osnovna škola Sveta Klara. Zagreb

Mala čitaonica

Projektom „Mala čitaonica“ što ga provode učiteljica Marijeta Matunec i knjižničarka Karmen Novoselec Cvijanović, želi se povećati motivacija za čitanjem kod učenika prvih razreda te usvojiti kreativne tehnike interpretativnog čitanja kod učenika trećih razreda. Projekt je namijenjen učenicima prvih razreda kojima učenici trećih razreda prezentiraju literarna djela (pjesme, kratke priče, slikovnice).

U projekt „Mala čitaonica“ uključeno je 15 učenika trećih razreda, a tijekom radionica stariji su učenici mlađima predstavili slikovnice poput „Djed i repa“ ili „Najbogatiji vrbac na svijetu“.

Na taj način ove interaktivne radionice u kojima se koriste metode pitalica, slikopriča i pjesmica te uvježbavanja čitanja, postižu velik uspjeh i omiljene su u školi.

Učenički dom Škole za primalje. Zagreb

Baltazari Učeničkog doma Škole za primalje

Učenički dom Škole za primalje iz Zagreba, predvođen učiteljicom Sonjom Perković krenuo je u provedbu vršnjačke podrške učenicima, a u aktivnostima je sudjelovalo 12 učenica od 1. do 4. razreda srednje škole. Ciljevi projekta obuhvaćaju: upoznavanje učenica s pojmom volontiranja i načina volontiranja, osmišljavanje kvalitetno i strukturirano provedenog slobodnog vremena, pružanje pomoći u učenju te razvoj pozitivnog samopoimanja i motivacije.

Učenice koje sudjeluju u projektu, same su organizirale i ispitale potrebe učenica za pomoći u učenju te su nakon toga dogovorile sastanke jednom tjedno, a po potrebi i češće. U dosadašnjoj provedbi pokazalo se da su učenice kojima je pružena pomoć u učenju izrazito zadovoljne rezultatima i pruženom podrškom, a postala je vidljiva i bolja povezanost mlađih i starijih učenica.

Učenice Baltazarke

Osnovna škola Nikole Hribara. Velika Gorica

„I ja znam!“

Senzibilizacija učenika za volonterski rad te razvoj empatije, suradnje i humanosti, samo su neki od ciljeva koji se žele postići aktivnostima vršnjačke podrške u Osnovnoj školi Nikole Hribara iz Velike Gorice. Iz stručnog kolektiva škole Sandra Raković, Katarina Sikirić i Milka Dobrić pokrenule su projekt vršnjačke podrške u kojemu sudjeluje oko 40 učenika petih i šestih razreda.

Pokazalo se kako se učenici rado odazivaju volonterskim akcijama i žele pomoći. Odziv volontera nadmašio je očekivanja i potvrdio visoku razinu empatije i humanističkih vrijednosti kod učenika. Najveći je uspjeh projekta, kako navodi kolektiv škole, radost zbog mogućnosti davanja i primanja pomoći, što ostavlja nadu da će se volontiranje nastaviti u istom obliku u budućnosti.

Vršnjačka podrška u Osnovnoj školi Nikole Hribara

Ekonomska škola Velika Gorica. Velika Gorica

„I ja znam!“

Vršnjačka podrška u učenju u sklopu projekta „I ja znam“ provodi se u Ekonomskoj školi Velika Gorica s ciljem pružanja pomoći učenicima s poteškoćama u učenju i osnaživanjem za samostalno izvršavanje školskih obaveza te razvoju samopouzdanja i boljeg školskog uspjeha. U projektu sudjeluju volonteri – učenici 3. i 4. razreda, a korisnici su učenici od prvog do trećeg razreda. Projekt vode djelatnice Ksenija Vatavek Margetić, Ljiljana Godnić, Snježana Starčević, Nina Burić, Ana Pugar, predmetni nastavnici i razrednici.

Identificirani su učenici kojima je potrebna pomoć u učenju i odabrani učenici volonteri koji su zatim prošli edukaciju. U projekt su uključeni i roditelji koji su podrška učenicima i nastavnicima. Osim toga, učenici su potpisali i Ugovor o sudjelovanju u projektu te su nakon toga izrađeni tjedni planovi učenja za učenike koji sudjeluju u projektu.

Pokazalo se da su učenici spremni pomoći drugima te su se rado odazvali svim aktivnostima, a kao najvažniji rezultat pokazala se pozitivna i poticajna klima među učenicima.

Centar za odgoj i obrazovanje Rijeka

„Ovo je za tebe!“

Volontersku inicijativu „Ovo je za tebe!“ provodi stručni tim – Dina Dežmar, Branka Galović Vujaklija, Nataša Jurković, Sanja Majkić i Jelena Lolić s ciljem osiguravanja poticajnog okruženja za učenike te pružanja volonterske podrške za učenje, rad i igru u školi i kod kuće. Učenici volonteri, njih petero iz srednje škole, provode jedan školski sat tjednu u druženju s djecom nižih razreda osnovne škole, čitajući slikovnice, igrajući se, pišući domaću zadaću.

Osim vršnjačke podrške, projekt uključuje i akciju prikupljanja slikovnica u školi i lokalnoj zajednici te akciju renoviranja starog školskog namještaja, u kojoj sudjeluju učenici, članovi njihovih obitelji, djelatnici škole i stanovnici lokalne zajednice. Škola je, u suradnji s **REYN Hrvatska – Mrežom podrške romskoj djeci**, odlučila u školskoj knjigovežnoj radionici izraditi kutije za učenike ranjivih skupina koje će se opremiti didaktičkim materijalom i prikupljenim slikovnicama, a koje će učenici moći ponijeti kući i dijeliti sa svojom obitelji, braćom i sestrama te prijateljima. Na taj se način stvara poticajno okruženje u kojem se šire vrijednosti suradnje, zajedništva i darivanja vlastitog vremena drugome.

Osnovna škola Kardinal Alojzije Stepinac. Krašić

„Vršnjačka solidarnost“

Vjeroučiteljica Ilijana Jularić te pedagoginja Boženka Bago pokrenule su projekt vršnjačke solidarnosti, s ciljem ostvarivanja pomoći u učenju, pisanju domaćih zadaća i nejasnoća u gradivu. Više od 15 učenika od petog do sedmog razreda sudjeluje u projektu, u kojemu učenici viših razreda pomažu učenicima nižih.

Uspješnost projekta već je vidljiva, u pokazateljima kao što su: ispravljanje negativnih ocjena učenika kojima je pomoć u učenju potrebna te otvorenost učenika za suradničko učenje. Učenici su istaknuli važnost druženja, vremena provedenog zajedno i međusobnog razgovora.

Volonteri projekta s voditeljicom

Osnovna škola Petar Zrinski. Čabar i područne škole Gerovo, Tršće, Prezid i Plešće. Hrvatska;

Osnovna škola Heroja Janeza Hribarja. Stari Trg pri Ložu i Područna škola Iga Vas. Slovenija

„Izradi svoju igračku“

U projektu „Izradi svoju igračku“ sudjelovalo je 97 učenika nižih razreda Osnovne škole Petar Zrinski i područnih škola u Gerovu, Tršću, Prezidu i Pleščima te 79 učenika drugih i trećih razreda Osnovne škole Heroja Janeza Hribarja iz Starog Trga pri Ložu i područne škole Iga Vas.

Pedagoginja Ksenija Petelin uz podršku i pomoć kolega vodila je projekt koji je pokrenut s ciljem boljeg upoznavanja kulture Republike Slovenije, razvoja komunikacijskih i socijalnih vještina, tolerancije, prihvaćanja različitosti, razmjene znanja, iskustava i dobrih odnosa s vršnjacima iz susjedne Slovenije. Učenici iz Slovenije sudjelovali su u radionicama koje su vodile učiteljice u hrvatskim školama. Bili su podijeljeni u skupine i zajedno su izrađivali igračke nadahnute tradicijom i prirodnim okruženjem u kojem obje škole djeluju. Učenici iz Slovenije posjetili su školu u Prezidu, Tršću, Čabru i Pleščima, a kasnije su i učenici prvih i drugih razreda hrvatskih škola uzvratili posjet u Sloveniju. Uključili su se u izradu igračaka u radionicama koje su ovog puta vodile slovenske učiteljice. Dječja mašta i kreativnost udahнула je život igračkama i one su ubrzo nakon što su izrađene postale sudionicima različitih dramskih prikaza i dječje igre.

Osnovna škola Eugen Kumičić. Rijeka

„Mali veliki učitelji“

U volonterski projekt vršnjačke podrške u koji uključeni su učenici volonteri sedmog i osmog razreda osnovne škole. Provođi se u posebno osmišljenom i likovno uređenom prostoru školske knjižnice jednom mjesečno kad volonteri čitaju i analiziraju tekstove učenicima prvoga razreda (2 razredna odjela s 52 učenika). Interesantnim dramskim i analitičkim pristupom tekstu, kod učenika nečitača potiču ljubav prema knjizi te pridonose učenikovu osobnomu doživljaju angažiranjem više osjetila, razvijajući empatiju, suradnju, solidarnost, odgovornost svih uključenih u projekt. Učenike se osposobljava za učinkovitu svakodnevnu javnu i privatnu komunikaciju te se razvija poštovanje prema jeziku. Projekt ove prve godine uključuje 35 učenika volontera: 18 članova Vijeća učenika, 5 članova Likovne grupe te 12 učenika odnosno učenica koji rade na dramatizaciji i izvedbi teksta. Ana Anić Opašić (ravnateljica škole) i Bojana Marin (pedagoginja škole) kao koordinatorice projektnih aktivnosti već dobivaju pohvalne povratne informacije djece, učiteljica i roditelja.

PROJEKTI MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI

Volontiranjem se postiže dublje razumijevanje društvenih okolnosti i problema te suosjećanje s drugima, razvijaju se socijalne vještine te se širi moralna i etička spoznaja. Kroz volonterske projekte s osobama treće životne dobi, učenici se povezuju sa svojom zajednicom, razvijaju razumjevanje za probleme starijih ljudi, izgrađuju vrijednosti solidarnosti i suosjećanja te aktivno doprinose poboljšanju kvalitete života starijih osoba. S druge strane, volonteri korisnicima koji se samim smještajem u domovima nalaze u društveno isključenim pozicijama donose poveznicu sa životom u zajednici. Velika dobrobit volontiranja svakako je i mogućnost da volonter razvije individualni odnos s korisnikom tako smanjujući socijalnu izolaciju korisnika i međusobno si obogaćujući život.

Mnoge škole imaju razvijene primjere volontiranja učenika u domovima za starije, od samostalnog volontiranja do grupnih posjeta učenika i organizaciji grupnih aktivnosti (priredbe, radionice, sl.). Često domovi za starije imaju već razvijene volonterske programe u sklopu kojih volontiraju vanjski volonteri, na aktivnostima poput pratnja pri šetnji, organiziranja druženja i kreativnih radionica, kvalitetnog druženja kroz individualne razgovore, organizaciju sportskih aktivnosti i aktivnosti za opuštanje i sl. Još neki od primjera druženja učenika i korisnika domova u sklopu odgoja za solidarnost, međusobna su gostovanja i organizacija priredbi (dramske grupe, zborovi i drugo), pomoć u učenju o tome kako koristiti računalo i Internet itd.

Na većinu ovih aktivnosti, volonteri srednjoškolske dobi mogu i samostalno volontirati (uz poštivanje prava i obveza volontera i organizatora volontiranja sukladno Zakonu o volonterstvu).

Uspostavom suradnje s lokalnim domom za starije, škola se povezuje s lokalnom zajednicom i omogućava svojim učenicima dragocjeno iskustvo druženja i rada s osobama treće životne dobi, razvoja socijalnih vještina te osjećaja solidarnosti.

Na sljedećim stranicama pronađite primjere školskih projekata kroz suradnju s osobama starije životne dobi.

Osnovna škola Tina Ujevića. Zagreb

„Priče iz davnina“ i „Pišem ti pismo da usamljeni nismo“

Projektни tim: ravnateljica Jasmina Hamer, učiteljica glazbene kulture Vlatka Mihelić i knjižničarka Daria Talić – uz podršku drugih kolega/ica

Škola kroz novosnovani volonterski klub provodi brojne projekte, a posebno se izdvajaju projekti kroz koje je uspostavljena suradnja s lokalnim **Domom za starije i nemoćne osobe Trešnjevka**. Učenici su u sklopu projekta „**Priče iz davnina**“ posjećivali Dom te su zapisivali zanimljive priče korisnika koje će biti objavljene u zbirci priča. Prije posjeta Domu, učenici su prošli radionicu gdje su se upoznali s osnovama vođenja intervjua, važnim pravilima i savjetima te su zajedno osmislili listu pitanja za korisnike doma. Kako isti projekt provode i volonteri/ke volonterskog kluba Škole za medicinske sestre Vrapče u drugom domu, volonteri ovog kluba su se pridružili svojim mlađim kolegama volonterima u Domu Trešnjevka kako bi se upoznali s njihovim projektom. U sklopu ovog projekta volontiralo je 34 učenika.

Projektom „**Pišem ti pismo da usamljeni nismo**“ nastavljena je suradnja s istim Domom. Uključen je veliki broj učenika, a njih 196 pisalo je pisma korisnicima. Prije samog pisanja pisama, učenici su prošli radionice o pisanju pisama koristeći kreativni i timski rad. Opći je cilj ovog projekta razviti poštovanje i empatiju prema starijoj generaciji, prepoznati potrebe starijih osoba za druženjem i razmjenom iskustava, unaprijediti socijalne vještine i učiti od mudrosti starijih generacija, razvijati sposobnost pismenog izražavanja te stjecati novo iskustvo radom u lokalnoj zajednici.

Voditeljice projekta: „...*U projektima su nastala mnoga lijepa pisma i priče, ali ono najvrednije što će učenicima sigurno ostati u sjećanju je iskustvo pomaganja starijim osobama, slušanje njihovih priča iz bogatog životnog iskustva, razmjena misli i ideja putem pisama...*“

Volonterski projekti škole

Radionice „Kako napisati pismo“

Volonterke OŠ Tina Ujevića provode intervju s korisnicima Doma za starije Trešnjevka, a slušaju ih volonterke škole za medicinske sestre Vrapče

Škola za medicinske sestre Vrapče

„Priče iz davnina“

Voditeljica projekta: nastavnica Mirjana Kozina

Učenci su sudjelovali u projektu školskog volonterskog kluba u sklopu kojeg su posjećivali lokalni **Dom za starije i nemoćne osobe Sveti Josip** i zapisivali njihove životne priče kako bi ih pretočili u zbirku priča. Početna je aktivnosti bila volonterska akcija „**Pletenicom iz tvoje kose, volonteri diktafone nose**“, u sklopu koje su volonteri uspjeli prikupiti donacije za kupovinu diktafona kako bi mogli snimati priče korisnika. Potom su Petra, Ana, Lucija, Laura i Luka u pratnji koordinatorice projekta posjećivali korisnike, tijekom literarne grupe petkom koju vodi socijalna radnica Ljilja Jelenčić. Nije to bilo samo snimanje priča nego i predivno druženje i zbližavanje naizgled nespojivih generacija. Gospođa Silva ispričala je Priču o Špekuli, gospodin Juraj Ratnu priču, gospođa Adica priču o Etici medicinskih sestara, gospođa Eleonora Predbožićnu priču, a drugi još mnoge prekrasne priče. Zbirka priča je u nastajanju.

„Za mene je odlazak u dom kod dragih starijih ljudi na njihovu literarnu grupu bilo jedno novo, divno i poučno iskustvo, a savjeti važni za moj put dalje kroz život. Kroz njihove priče koje su nam sa srcem pričali, barem sam ja to tako vidjela, shvatila sam kako se mnogo toga od tada pa do sada promijenilo. Mogu otvoreno priznati da sam od tih divnih ljudi mnogo naučila. Pokazali su mi da se sve može uz snagu volje, da mogu uspjeti u životu i da ne posustajem kad mislim da je najteže. To su me naučili ti divni ljudi...“; volonterka Laura

„... Zanimljivo mi je bilo slušati pojedine događaje iz života starijih ljudi kao i njihove priče i pjesme koje su sami napisali. Drago mi je što su sa nama podijelili svoje stavove i razmišljanja uz puno pozitivne energije i smijeha. Doživjela sam puno različitih emocija slušajući ih, a naučila sam i nešto novo. Bilo mi je ugodno u njihovom društvu i htjela bih opet ponoviti druženje sa njima i slušati još njihovih priča ili jednostavno razgovarati o raznim stvarima.“; volonterka Lucija

Prvi susret volontera i volonterki s korisnicima Doma za starije i nemoćne Sveti Josip

Druženje s volonterima

Centar za mladež Zaprešić. Osnovna škola Ljudevita Gaja i Osnovna škola Antuna Augustinčića u Zaprešiću

„Veseli dani“

Projektni tim: učiteljice Kristina Kulaš, Anja Rajčević i Danijela Adžijević; uz podršku kolega/ica: Tanja Novosel, Ružica Skopljak i Damir Kosir

„Veseli dani“ nadograđuju postojeći dugogodišnji projekt „Ljeto u Zaprešiću“ u organizaciji **Centra za mlade Zaprešić**. „Veseli dani“ predstavljaju dane u kojima su djeca bila uključena u radionice (dramsku radionicu i radionicu suvremenog plesa) te su ono što su naučili na radionicima prezentirali korisnicima **Doma za starije i nemoćne osobe Tolić – Bistra**. Korisnici doma su isto prezentirali svoje aktivnosti djeci (recitacije pjesama). Djeca sudionici dramske radionice održala su predstavu, a djeca sudionici radionice suvremenog plesa nastupila su s plesnom točkom „**Izgubljeno blago**“. Osim prezentacija i izvedbi djeca i korisnici družili su se uz malu zakusku. Zajedno su igrali i društvenu igru Tombola pri čemu je svako dijete imalo svog „prijatelja“ iz Doma kojem je posvetilo posebnu pažnju. Djeca su bila zainteresirana za razgovor s korisnicima Doma te su izrazili želju za ponovnim posjetom i druženjem. Na ovaj se način omogućio kontakt djece i starijih osoba te se poučavalo djecu o načinima i važnosti volontiranja.

U budućnosti se planiraju organizirati radionice u koje će se uključiti starije i nemoćne osobe na način da će raditi zajedno s djecom. Također se nastavljaju posjete u njihovom prostoru i priprema prezentacije dječjih uradaka (predstave nastale na dramskoj radionici, nastup sudionika plesne radionice, capoeire i sl.).

Izvedba predstave pred korisnicima Doma

Osnovna škola Petar Zrinski, Čabar i Osnovna škola Podmurvice, Rijeka

„Mladost i iskustvo se nadopunjuju“

Projektни tim: stručne suradnice Ksenija Petelin i Nada Kegalj uz podršku kolega
U ovom projektu sudjelovalo je 217 učenika Osnovne škole Petar Zrinski u Čabru i područnih škola u Gerovu, Tršću, Prezidu i Plešcima te 390 učenika Osnovne škole Podmurvice u Rijeci.

Projekt se sastoji od niza aktivnosti kojima se promiče međugeneracijska solidarnost, razmjena znanja, iskustava i ugodnog druženja djece i odraslih. Naime, Osnovna škola Petar Zrinski i područne škole uključene su, uz još četiri škole u Hrvatskoj, u projekt Royalove zaklade za međugeneracijsku solidarnost „Škola prijatelj starijih“. Sami su pokrenuli projekt „Vrtovi od proljeća do proljeća“ kojim su željeli potaknuti razmjenu iskustava i znanja starijih i djece te su u suradnji sa starijim osobama izradili **Sjetveni kalendar** kao **plan za uređenje vrtova i povrtnjaka u školama**. Pomagali su starijima za vrijeme i nakon elementarne nepogode koja je zahvatila čabarski kraj. Također su obilježili **Međunarodni dan starijih osoba** i na priredbu u školu pozvali djedove, bake i ostale sugrađane. U školi je održana i izložba fotografija pod nazivom „**Treća mladost**“. Pokrenuli su tečaj informatike za bake i djedove gdje su učenici postali učitelji, a bake i djedovi njihovi učenici. Uz sve to, zajedno su proslavili i **stoti rođendan sumještanke tete Mice**.

Mini projekt „**Bilo jednom**“ održan je u **Osnovnoj školi Podmurvice** u kojem su kroz dva mjeseca učenici donosili stare stvari u školsku knjižnicu i zatim napravili veliku izložbu. Unutar tog projekta učenici su se, između ostalog, upoznali s igrama iz djetinjstva baka i djedova. Kao i u Osnovnoj školi Petar Zrinski, pokrenuli su tečaj informatike, a nazvali

su ga „None i noni u surfaoni“. Posjetili su i **Klub starijih osoba na Pećinama**. Povodom Međunarodnog dana starijih osoba, u nižim su se razredima djeca družila s bakama i djedovima te slušala njihove priče iz mladosti.

Projekt je u svim školama jako dobro prihvaćen. Učenici se vesele druženju s bakama i djedovima, a razmjenom iskustava, međusobnim upoznavanjem i rušenjem mitova o starosti i mladosti razvijaju toleranciju te uočavaju važnost međugeneracijske solidarnosti i ideje da se mladost i iskustvo nadopunjuju čineći neraskidivu cjelinu.

Osnovna škola Alojzija Stepinca. Zagreb

„Ako sretnoš moju učiteljicu“

Voditeljica projekta: Ljubica Subašić Pavelić uz podršku kolega

Cilj je projekta „Ako sretnoš moju učiteljicu“ uključiti umirovljene učiteljice u život škole kako bi se osjećali korisno i ugodno družeći se s djecom i prenoseći im svoja znanja i iskustva. Kod učenika bi se na taj način razvijala svijest o potrebama starijih osoba te osjećaj zadovoljstva i vlastite vrijednosti zbog uključenosti u pomaganje drugima.

Izložba cvjetnih kolaža „**Bajke, priče i romani**“ gospođe Branke Marije Alojzije Kolarić, osamdesetčetverogodišnje umirovljene učiteljice, otvorena je 1. listopada pa su na taj način obilježena dva važna događaja vezana uz projekt, a to su **Dan starijih osoba** i **Dan učitelja**. Grupa od 35 učenika sudjelovala je neposredno u organizaciji, a svi su učenici, njih 510, razgledali izložbu ili bili nazočni njenom otvaranju.

U otvaranje izložbe uključili su se učenici likovne grupe četvrtih razreda izradom plakata za izložbu, a „**Mladi skladatelji**“ izveli su skladbu koju su sami skladali.

Učenici novinarske grupe razgovarali su s gđom Kolarić, dok su članovi filmske grupe fotografirali i snimali ovaj poseban događaj. Gospođa Kolarić oduševila je učenike svojom energijom, kreativnošću, kao i vlastitom autobiografskom pjesmom koja govori o njezinoj ljubavi prema djeci i učiteljskom pozivu.

Osnovna škola Luka

„Super baka“ i „Priče iz davnina“

Razred 4. c razred s vjeroučiteljicom Natašom Deskar Stojanovski i volonterkom Janjom proveo je niz večeri u druženju s bakama. Bake su im pokazale što je to *decoupage* tehnika te kako napraviti ukrase i anđele iz krep papira. Učenici su od šarenih papira izrađivali lampione, čestitke i male jelke pomoću origami tehnike. Osim toga, slušali su i priče iz djetinjstva baka: kako se postilo kad su one bile djeca, što se jelo u božićno vrijeme, kako se ukrašavao dom i koji su se materijali koristili za dekoraciju.

Da su puno naučili i odlično se proveli, pokazuje kutija puna nastalih rukotvorina te nasmiješena lica učenika i baka.

Učenici i bake uče koristiti kreativne tehnike

Učenici s izrađenim nakitom

Izrađeni ukrasi

Škola provodi i projekt „Priče iz davnina“ koji ima za cilj približiti i ostvariti suradnju između umirovljenika i učenika kroz slušanje i zapisivanje priča o životu u nekim „davnim“ vremenima. U sklopu projekta volonterke škole (Nikolina Franjić, Anja Hruškar, Lana Kuretić i Ana Šarić s učiteljicom Vlatkom Mijić) posjetile su **Sesvetski dom za stare i nemoćne u Brestju**. Cilj im je bio razveseliti štićenike doma te provesti s njima vrijeme u druženju i razgovoru. Vesele i drage gospođe doma te gospodin Ilija pričali su im zanimljive priče o njihovu životu, mladosti, školovanju, ljubavima. Priče su snimljene i zabilježene i bit će objavljene u zbirci „Priče iz davnina“.

FACEBOOK. INTERNET I NOVI MEDIJI

Internet kao općeprihvaćeno sredstvo komunikacije posebno vole mlađe generacije – učenici osnovnih i srednjih škola. Postoje i slučajevi u kojima roditelji djeci već prije početka škole otvaraju profile na društvenim mrežama. Većina mladih koristi internet na svakodnevnoj bazi, bilo na računalu, tabletu ili mobilnim telefonima. Internet je iz njihovog kuta gledanja postao najkorisniji za učenje, dobivanje informacija, zabavu, samopromociju, pa čak i aktivizam, a društvene mreže se često koriste i za brzu komunikaciju, traženje vršnjaka, izražavanje vlastite osobnosti i stjecanje članstva u određenim skupinama.

Iznimno je važno da učitelji, odgajatelji i svi koji rade s djecom i mladima budu svjesni ove realnosti, što zbog **potencijalnih opasnosti (poput ovisnosti o računalima i internetu, mogućih prijetnji zlonamjernih odraslih osoba i vršnjaka, cyberbullyinga, ili govora mržnje)**, a što zbog **velikih prednosti koje tehnologija pruža u nastavi i poučavanju općenito**.

Svaki novi komunikacijski medij, a samim time i internet, nosi sa sobom mnoge prednosti poput lakše komunikacije, zabave, informiranja, obrazovanja, ali može imati i mnoge nedostatke, od kojih je najčešće prisutno nasilje na internetu ili tzv. *cyberbullying* (*cyber nasilje*). **Okruženi smo primjerima nasilja na internetu** koji su uključivali postavljanje stranica gdje su mladi jedni druge ocjenjivali po tome koliko su privlačni, a u drugim pak slučajevima prisutne su i snimke nasilja u školama gdje su prikazane tučnjave, ismijavanja, podrugivanja i slični oblici nasilja. Kako se internet razvijao, tako se razvijalo i nasilje, koje je pojavom društvenih mreža kao što su Facebook, Ask.fm, Twitter, postale sve prisutnije. Primjerice, **društvene mreže često se koriste za širenje mržnje prema drugima, omalovažavanje časti i ugleda, uvredljivih i prijetećih komentara na račun nastavnika u školama ili zakazivanje različitih tučnjava među mladima.**

Kako bi podigli svijest učenika o važnosti sigurnosti na internetu, nasilju na društvenim mrežama i poticanja dobrih stilova života, škole danas provode **radionice o elektroničkom nasilju, interaktivne igre, aktivnosti „čuvara pristojnosti“ na internetu te projekte vršnjačke podrške.**

Provedbom ovih aktivnosti:

- učenici stječu znanja i vještine važne za razumijevanje elektroničkog nasilja, kao i nasilja u svakodnevnom životu te posljedicama koje elektroničko nasilje može imati;
- učenici stječu važna znanja i vještine ključne za daljnji razvoj – komunikacijske, socijalne, prezentacijske;
- stvara se pozitivno ozračje u školama;
- promiče se kultura nenasilja, tolerancije, jednakosti i poštivanja drugih učenika;
- osvještavaju se i roditelji, nastavnici, stručni suradnici te druge osobe u lokalnoj zajednici o važnosti novih medija u svakodnevnom životu mladih.

Kako bismo potaknuli i druge škole na aktivan rad i unapređenje elektroničke i medijske pismenosti mladih, u nastavku donosimo nekoliko primjera dobre prakse škola koje su dosad provele aktivnosti o internetu i novim medijima.

“Facebook security” projekti:

Srednja škola Dugo Selo. Dugo Selo

Radionice o elektroničkom nasilju te osnivanje Facebook security kluba neke su od aktivnosti koje Petra Gabriša, pedagoginja Srednje škole Dugo Selo, provodi s učenicima škole. U radionicama, kojima je cilj upoznati učenike s nasiljem na internetu, identificirati zlostavljače na društvenim mrežama te osvjestiti posljedice internetskog nasilja, sudjelovalo je tijekom jednog polugodišta 130 učenika drugih razreda.

Nakon održanih radionica, više od 20 učenika uključilo se u osnivanje Facebook security kluba. Klub prati događaja li se nasilje na društvenim mrežama, što uključuje i privatnost na internetu kako bi mogli utjecati na sprečavanje nasilja i kršenja privatnosti na društvenim

mrežama. Osim aktivnosti namijenjenih učenicima, projektom su planirana i predavanja za roditelje u sklopu roditeljskih sastanaka, a održavat će ih predstavnici **udruge Luka Ritz** i **Mreže mladih Hrvatske**.

Učenicke škole sudjeluju u radionicama o elektroničkom nasilju

Osnovna škola Rugvica. Dugo Selo

Škola je osmislila projekt o sigurnosti na Facebooku, u koji su uključeni učenici osmih razreda, odnosno sveukupno 89 učenika. Cilj projekta je spriječiti zlostavljanje putem interneta, s naglaskom na društvenu mrežu Facebook te potaknuti kulturu mira, tolerancije i pozitivnih oblika komunikacije na internetu.

Prije provedbe projekta, stručni tim sastavljen od pedagoginje Marije Kolarić, defektologinje Dubravke Kostantinov i pedagoginje Gordane Puljić, proveo je **istraživanje upitnikom** kako bi vidjeli na koji način djeca razmišljaju o cyber nasilju. Došle su do zaključka kako učenici većinom smatraju da nasilje nije njihov problem, sve dok se događa nekom drugom.

Stoga su osmislile **radionice o cyber nasilju**, a osim toga u školi su odlučili osnovati i grupu zaštitara na Facebooku koji će reagirati na neprimjerene objave, prvenstveno osvještavajućim komentarom, ali i suradnjom sa stručnim službama Škole.

Upitnik o iskustvenom nasilju		Ime i prezime učenika	
1. Jeste li ikada bili žrtve digitalnog nasilja? Ako da, kada i gdje?			
2. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
3. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
4. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
5. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
6. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
7. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
8. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
9. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
10. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
11. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
12. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
13. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
14. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
15. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
16. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
17. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
18. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
19. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
20. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
21. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
22. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
23. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
24. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
25. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
26. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
27. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
28. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
29. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
30. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
31. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
32. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
33. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
34. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
35. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
36. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
37. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
38. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
39. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
40. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
41. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
42. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
43. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
44. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
45. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
46. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
47. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
48. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
49. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
50. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
51. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
52. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
53. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
54. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
55. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
56. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
57. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
58. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
59. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
60. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
61. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
62. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
63. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
64. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
65. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
66. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
67. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
68. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
69. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
70. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
71. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
72. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
73. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
74. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
75. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
76. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
77. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
78. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
79. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
80. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
81. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
82. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
83. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
84. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
85. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
86. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
87. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
88. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
89. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
90. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
91. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
92. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
93. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
94. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
95. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
96. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
97. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
98. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
99. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			
100. Ako da, koji je vrsta nasilja? (odaberi više odgovora)			

Upitnik za istraživanje o prisutnosti cyber nasilja

Osnovna škola Ivan Benković. Dugo selo

U tri škole dugoselskog područja realiziran je podprojekt „Facebook Security“. Dio aktivnosti osmišljen je u suradnji s pedagoginjom Marijom Kolaric iz Osnovne škole Rugvica i pedagoginjom Petrom Gabrišom iz Srednje škole Dugo Selo, dok je ostatak prilagođen isključivo učenicima Osnovne škole Ivan Benković. Nositelj projekta bio je pedagog Ante Tutavac uz stručnu pomoć socijalne pedagoginje Nene Franić i velikog broja učitelja.

Učenci na radionicama o prevenciji nasilja na internetu

Cilj projekta je osvijestiti učenicima važnost sigurnosti na internetu, posebno na društvenim mrežama gdje su najaktivniji. Kroz brojne radionice učenicima je istaknut problem nasilja na internetu, *cyberbullinga*, te su im ponuđeni načini kako reagirati ako se njima i njihovim poznanicima nešto slično dogodi. Kroz predavanja tijekom roditeljskih sastanaka govorilo se o važnosti posvećivanja pažnje tome kako djeca provode vrijeme na društvenim mrežama te učenju djece sigurnim načinima korištenja interneta.

“Internet security” projekti: Osnovna škola Otona Ivekovića. Zagreb

U Osnovna škola Otovna Ivekovića aktivnost „Internet security“ započela je održavanjem predavanja o internetu i sigurnosti na internetu za učenike, koji su zatim dalje stečeno znanje širili kroz radionice s drugim učenicima. Cilj aktivnosti je upoznati učenike sa dobrim i lošim stranama interneta i društvenih mreža, a aktivnost je nastavljena u idućoj školskoj godini, pri čemu su uključeni i učenici nižih razreda, s obzirom na to da su djeca već od rane dobi okružena medijima. Osim radionica, provodi se i anketa u petim razredima, o cyber nasilju.

Osnovna škola Luka. Sesvete. Zagreb

„Internet security – sigurnost na internetu“

Pedagog Igor Salopek pokrenuo je provedbu projekta kao volontersku izvannastavnu aktivnost s 12 učenika sedmih razreda, s ciljem osvještavanja učenika o prihvatljivom ponašanju na internetu.

Učenici su razvili igru „**Igrom do sigurnosti na internetu**“, koja se sastoji od karata s porukama i zadacima te igraće ploče po kojoj se kreću s pijunima i uz bacanje kocke. Igru su učenici sedmih razreda predstavili učenicima četvrtih razreda. Izrađen je plakat sa savjetima o postupanju na internetu u slučaju nasilja, a učenici su održali informativna predavanja u šestim razredima te tako potaknuli i svoje mlađe vršnjake na uključivanje u aktivnosti.

Predstavljanje igre „Igrom do sigurnosti na internetu“ učenicima 4. razreda

Učenici četvrtog razreda igraju igru „Igrom do sigurnosti na internetu“

Osnovna škola dr. Vinka Žganca. Zagreb

„Sigurni na netu, učimo o svijetu!“

Projekt provode učiteljica razredne nastave Snježana Duić, stručna suradnica-volonterka Milana Rastović te student Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Ivan Gložinić s učenicima drugih i četvrtih razreda. Do sad je u aktivnostima sudjelovalo 160 učenika, a ciljevi projekta su: omogućiti učenicima stjecanje iskustva i znanja u području rizičnog i sigurnog korištenja interneta, pružiti savjete o osobnim podacima na internetu te upoznati ih s pozitivnim i negativnim aspektima komunikacije putem interneta.

Najprije je provedena fokus grupa s učenicima drugih i četvrtih razreda, s ciljem ispitivanja njihovih potreba i prethodnog znanja. Na fokus grupi pokrivene su teme nasilja te su sami učenici dali ideje o tome kako bi program trebao izgledati.

Na temelju fokus grupe, osmišljene su radionice za učenike, a učenici su nakon sudjelovanja u radionicama odlučili za roditelje održati predavanje o načinima zaštite na internetu.

ZDRAVI I EKO PROJEKTI – zdravlje, održivost i ekološka ravnoteža

Zdravlje i cjelovitost su ono što želimo za svu djecu i mlade, za sve zajednice u kojima žive i rastu.

Dio škola u projektu „Pokreni promjenu!“ prepoznao je ovo kao ključnu temu za izgradnju mira, što ona svakako i jest.

Zdravlje je cjelina sačinjena od međuovisnih dijelova, koje možemo podijeliti na:

- **Tjelesno zdravlje** – odnosi se na to kako naše tijelo funkcionira, i na zdravlje naših organa. O svom tjelesnom zdravlju možemo brinuti na razne načine, zdravom prehranom, izbjegavanjem štetnih tvari i umjerenosti, kretanjem i vježbom, boravkom na zraku, obraćanjem pažnje na signale tijela te odlaskom liječniku kad je to potrebno.
- **Mentalno zdravlje** – odnosi se na zdravlje našeg uma, u smislu doživljavanja okoline, opažanja, učenja, pamćenja, korištenja raznih izvora informacija, donošenja zaključaka i pametnih odluka.
- **Emocionalno zdravlje** – emocije su dio našeg bića i daju nam nužne i korisne signale. Kad smo emocionalno zdravi, osjećamo sve emocije, prepoznamo ih, izražavamo i znamo se

ponašati u skladu s njima, bez da nekog povrijedimo. Također su za emocionalno zdravlje važni kvalitetni i bliski odnosi s drugima, koje njeujemo kroz prijateljstvo, obitelj, veze.

- **Socijalno zdravlje** – svi smo društvena bića, živimo u obiteljima, društvima, organizacijama te su nam iznimno važni odnosi koje gradimo u grupama i to kako nas drugi vide i doživljavaju. Socijalno zdravlje gradimo odnosima s drugima, odnosima u razredu, školi, obitelji, grupi, zajednici itd. te vlastitim aktivnim doprinosom.
- **Psihološko zdravlje** – odnosi se na to kako vidimo sebe, koliko smo svjesni sebe i koliko se prihvaćamo, jesmo li ustrajni u onom čemu težimo, što za nas znači ispunjenje i uspjeh te kako to ostvarujemo. Obuhvaća i ono što želimo postići za sebe i svoju zajednicu te način na koji sebe izgrađujemo.
- **Duhovno zdravlje** – srž je našeg bića, koje povezuje sve dijelove i vitalno je za naše cjelokupno zdravlje. Povezano je s našim najdubljim uvjerenjima i onim što je za naš život istinski važno.

Svaka je od ovih cjelina iznimno važna za cjelokupno zdravlje i život svakog od nas. Upravo su škole mjesta koja potiču i mogu razvijati svako od ovih područja!

No, nismo samo mi unutar sebe složena cjelina, već smo svi snažno povezani sa svojom okolinom – onim što se događa oko nas, u našem domu, školi, zajednici, gradu, zemlji, na planetu – sve to utječe na sve nas.

Neka su djeca već u najranijoj dobi toga svjesna, i uz podršku mudrih nastavnica i nastavnika čine sjajne stvari i pokreću akcije za zdravlje svog okruženja. Na sljedećim ćemo stranicama predstaviti tek neke od ovih iznimnih pothvata, a sve vas pozivamo da nas informirate o onom što radite, kako bi iduće izdanje Knjige dobrih ideja bilo bogatije za vaše iskustvo!

Srednja škola Hrvatski kralj Zvonimir, Krk

„Mir je zelen“

U Srednjoj školi Hrvatski kralj Zvonimir na Krku, učiteljice Gordija Marijan i Mirjana Komadina Mergl provode niz zanimljivih zanimljivih projekata, a **Međunarodni dan mira** obilježavaju 21. rujna sadnjom masline, simbolom mira.

Prva su škola u Hrvatskoj koja se uključila u projekt ENO Treelympics 2014. - međunarodni projekt sadnje stabala koji se simultano odvija u 120 zemalja svijeta. Sadnja se odvija na dva datuma u godini, 22. svibnja na **Međunarodni dan biološke raznolikosti** te 21. rujna na Međunarodni dan mira, a u njoj sudjeluju generacije maturanata još od 2009. godine.

Kao jedan primjer u nizu volonterskih projekata koje provode, akcija sadnje masline, pod geslom „**Voli, rasti, pomogni**“ ih je sve potaknula da na opipljiv način promišljaju o temeljnim vrijednostima miroljubivosti, tolerancije, poštivanja različitosti, mirnog rješavanja sukoba, kulture mira, poštivanja vlastitog i tuđeg kulturnog i biološkog bogatstva, održivog razvoja i odgovornosti za okoliš.

„Ovaj naš simboličan čin darivanja još jednog života prirodi naizgled se čini vrlo neznatan i malen, no on prikazuje našu želju za širenjem mira koji najprije moramo započeti unutar naše bliske zajednice, obitelji i škole.“

„Predstavljajući generaciju koja ubrzo kreće u život želeći unijeti brojne promjene i napraviti razliku, neka nam naše masline budu vječni simbol mira, spokojnosti, brige za ljude, mudrosti i nade.“

Učenički dom Podmurvice. Rijeka

„Zoombiotika“

Program „Zoombiotika“ ima cilj podizanja svijesti učenika o suvremenoj prehrani i njenom utjecaju na ponašanje, mentalno funkcioniranje i radne sposobnosti. Provede ga socijalna pedagoginja Zorka Sušanji i zdravstveni voditelj Dino Lipovac. U sklopu projekta nastala je i radionica „Fast food-past food“ koja se provodi na projektnim danima Doma i tijekom školske godine.

Program je prošlo do 2015. godine oko 120 učenika. Edukacija učenika sastoji se u pružanju informacija o utjecaju suvremene prehrane, visoko prerađenih namirnica, visoke količine šećera i aditiva u namirnicama i njihovim posljedicama na mozak, čime su učenici potaknuti na preuzimanje odgovornosti za donošenje odluka o izboru namirnica. Izrađen je i novi jelovnik, tzv. „Zoombo menu“ u suradnji s nutricionisticom dr. V. Bosanac, iz Zagreba.

Što su učenici naučili i izjavili?

„Prehrana je iznimno bitna i povezana s našim ponašanjem“ „Unosimo previše šećera u organizam!“

„Trebala bih jesti manje slatko!“ „Uz pravilnu prehranu bila bih koncentriranija u školi.“ „Prehrana je važna i za psihičko zdravlje.“ „Brza je prehrana nezdrava, i uvelike utječe na naše raspoloženje i radne sposobnosti.“

Učenički dom Podmurvice, Rijeka

„Volonterski klub Podmurvice“

Uz vodstvo socijalne pedagoginje Zorke Sušan, Volonterski klub Podmurvice redovito djeluje, a u njemu volontiraju učenici od I. do IV. razreda srednje škole. „Učenici koji redovito sudjeluju u volonterskim aktivnostima pokazuju više optimizma, vedriji su, osjećaju se ispunjenije i sretnije; u ponašanju su pozitivniji, bolje surađuju i više motivirani kod izvršavanja obaveza.“ – primjećuje voditeljica.

Zašto volontiraju? Motiviranje učenika za volontiranje je vođeno idejom postizanja ciljeva:

Širenje pozitivnog virusa.

Biti bogat duhovno.

Biti opijen optimizmom.

Osmjehom kroz zamršenu stvarnost.

Biti stvaratelj promjena sada i ovdje.

Biti sukreator boljeg života i svijeta.

Živjeti sam – a zašto? (pored toliko Božjih stvorenja)

U samo jednoj školskoj godini Volonterski klub provede 20-ak akcija! Od toga se unutar Doma provede oko 5 aktivnosti, a izvan doma u suradnji s 9 različitih ustanova i udruga sudjelovali su učenici u 17 različitih aktivnosti. Volonterske aktivnosti provedene su u obliku akcije, ali i kontinuiranim načinom pružanja pomoći u određenom periodu.

O preprekama: „*Poteškoće su prisutne, i na njih moramo računati. Ali ne da unaprijed o njima razmišljamo, već da odgovorimo na zadaću pred koju nas postavje!*“

Zašto volontiraš?

„Ja sam već kao mala voljela pomagati svakom kome je to bilo potrebno i to mi ispunjuje život. Volontiranje svatko mora voljeti jer kad vidi nečije nasmiješeno lice, tada zna da je učinio nešto dobro. Tako sam se ja osjećala i još se tako osjećam. Volim volontirati jer znam da činim dobro za ljude koji to zaslužuju. Život svakoga od nas nešto nauči. Mene je naučio da kad nekom pomogneš, da si i ti sretniji.“

Matea Golik, Učenički dom Podmurvice, Rijeka

Osnovna škola I.G. Kovačića. Vrbovsko i Društvo naša djeca. Delnice

„Pivo je krivo“

Projekt vodi Tanja Jakovac, uz podršku razrednika Osnovna škola Vrbovsko, Dječjeg gradskog vijeća Delnice te Kluba liječenih alkoholičara Gorskog kotara. Cilj je osvijestiti kod učenika i roditelja negativan utjecaj reklamiranja alkoholnih pića; negativan utjecaj reklama koje se povezuju sa sportom i pićem kao i stvaranjem ugone uz piće.

Neke od aktivnosti su:

- kritička rasprava o reklamiranju piva i manipuliranju potrošača - kroz pokazivanje reklama o pivu i ispijanju piva vezanog uz sport i ugodu;
- osvrt na Europsku povelju o alkoholu iz 1995. godine koja navodi „Sva mladež, djeca i adolescenti imaju pravo odrasti u sigurnoj sredini i biti zaštićeni od PROMIDŽBE alkoholnih pića“. Ovaj dio odluke uspoređen je sa sadašnjim stanjem u državi i zaključeno je da se u mnogim reklamnim proizvodima alkoholnih pića proizvođači ne drže povelje. Nitko ne štiti prava djece i mladih. Zakoni o televiziji i Zakoni o reklamiranju prehrambenih proizvoda te zakoni o hrani nisu usklađeni.
- predavanja o proizvodnji piva – „Nemoguće je napraviti bezalkoholno pivo!“
- edukativni kviz udruge PRAGMA – „Kviz znanja o sredstvima ovisnosti“
- u suradnji s Udrugom liječenih alkoholičara - predavanje na nivou Gorskog kotara: „Ovisnost pijenja piva i mladi.“
- gostovanje u radio emisiji „Znanje je moć“ –tema: „ Pivo je krivo... !“
- predstavljanje roditeljima na roditeljskom sastanku : „Alkohol i mladi –zablude i istine o alkoholu“

- Suradnja s Centrom za socijalnu skrb – preventivni program „Male kreativne socijalizacijske skupine“ – obuhvaćena djeca rizičnih obitelji. Odrađena tema „Pivo i reklamiranje“
- službeno zagovaranje prema nadležnim ustanovama u vezi spornog sadržaja reklama
- službeno obraćanje Pravobraniteljici za djecu i mlade.

S projektom je upoznato više od 347 učenika osnovnih škola, ali i šira javnost Gorskog kotara preko radio savjetodavno –obrazovne emisije „Znanje je moć.“

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

„Nešto ću ti reć“

Projekt vršnjačke edukacije „Nešto ću ti reć“ projekt je selektivne prevencije u kojem sudjeluju sve učenice **Ženskog đaćkog doma Split**, a vodi ga psihologinja Davorka Kovačić Borković, uz podršku kolegica Josipe Glavaš, Roberte Matković, Branke Jurčević Zidar i Vlatke Vladilo. Iz Ženskog đaćkog doma inicijalno se prijavilo 20 učenica za sudjelovanje u edukaciji koja se provodi pri Nastavnom zavodu za javno zdravstvo, u Službi za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti.

Nakon provedene edukacije, učenice edukatorice zatim educiraju svoje vršnjakinje u Ženskom đaćkom domu, u svojim odgojnim skupinama. Teme obuhvaćene edukacijom su:

- Rizična ponašanja kod mladih (pušenje, alkohol, marihuana, spolna rizična ponašanja)
- Medijacija (komunikacija, sukob, suradnja, odnosi)
- Emocionalna pismenost (samopoštovanje, donošenje odluka, asertivnost, stres).

Nakon edukacije, učenice imaju na raspolaganju i materijale za provedbu radionica te uz pomoć, podršku i superviziju odgajateljice Doma provode radionice u odgojnim skupinama.

U Domu je u jednoj školskoj godini educirano 130 učenica, a na posredan način je uključeno još oko 100 učenika. Uzrast učenika je od 15 do 19 godina (od 1. do 4. razreda srednje škole).

Uočena je promjena stava i stečenih znanja vezanih uz problem raširenosti pušenja među mladima, štetnosti utjecaja alkohola na mlade te utjecaja medija, vršnjaka i okoline na donošenje odluka kao i nedostacima pretjerane uporabe modernih tehnologija.

Aktivnosti projekta potaknule su suradnju s institucijama, klubovima i udrugama, poput: **Judo klub Kaštela, Odjel prevencije i Služba za sigurnost cestovnog prometa Policijske uprave Splitsko-dalmatinske županije te Gradska knjižnica Marka Marulića**. Naročito su djelatnice Zavoda ponosne na ostvarenje izvrsne suradnje sa **Ženskim đaćkim domom**, te njihovim djelatnicima, bez kojih ovaj projekt ne bi mogao zaživjeti.

„Na radionicama smo naučile puno novih stvari o sebi i drugima, i bilo je super gledati kako su naše vršnjakinje zainteresirane kada mi vodimo radionicu.“ (Barbara)

„Raspoloženje na radionicama je bilo odlično i teme su bile bliske nama.“ (Josipa)

„S voditeljicama smo ostvarile super odnos. Imale smo osjećaj kao da ih dugo poznajemo.“ (Anđela)

„Naučila sam dosta o sebi, kako se ponašati u određenim situacijama. To mi je bilo najdraže.“ (Nikol)

„Ostvarila sam nova prijateljstva.“ (Marijana)

„Za projekt „Nešto ću ti reć“ sam čula od svojih prijateljica u Domu i jedva se čekam priključiti dogodine.“ (Jelena)

OSTALI KVALITETNI ŠKOLSKI PROJEKTI

U prethodnim poglavljima čitali ste više o projektima koji su bili specifično orijentirani i grupirani u velike tematske cjeline poput volontiranja, sigurnosti na internetu ili zdravih stilova života. U kategoriju „Ostali kvalitetni školski projekti“ uvrstili smo kvalitetne i dobro osmišljene projekte koji ne pripadaju jednoj od kategorija prethodno prikazanih u ovoj knjizi već se bave posebnim temama.

Stoga vam u ovom dijelu Knjige dobrih ideja predstavljamo projekte koji se odnose na **promociju dječjih prava, filmsku umjetnost, ravnopravnost te poticanje i razvoj osobnosti učenika i mladih osoba.**

Provedbom ovih aktivnosti:

- učenici razvijaju niz vještina – socijalne, komunikacijske, prezentacijske, ali i usvajaju vrijednosti poput solidarnosti, jednakosti i poštivanja drugih;
- učenici dobivaju ključna znanja i vještine potrebne za aktivno sudjelovanje u društvu;
- učenici osvještavaju predrasude i stereotipe koje posjeduju;
- uključuje se šira lokalna zajednica i stvara se sinergija svih uključenih u školske projekte.

Neki od primjera projekata koji se bave temama ljudskih prava, filmske umjetnosti i razvoja osobnosti učenika donosimo u nastavku.

Osnovna škola Frana Galovića. Zagreb

Tjedan dječjih prava

Pedagoginja Maja Lisska, zajedno s učiteljicama razredne nastave – Suzanom Krznarić, Zrinkom Kelečić, Jelenom Solak Vodopijom, Željkom Tomašec, Danijelom Gracin, Jadrankom Omejec Kutnjak, Ines Polanšćak, Jasnom Levanić Rogić, Tatjanom Orešković, Mihaelom Pleše, Lidijom Vranić, Dijanom Bebek, Anitom Mustapić i Martinom Panjkret, organizirale su „Tjedan dječjih prava“, s ciljem podizanja razine znanja učenika o pravima djece. Na taj način učenici su se upoznali s ljudsko-pravnom, društvenom i kulturološkom dimenzijom građanskog odgoja i obrazovanja.

S obzirom na to da se tijekom 2014. godine slavilo 25 godina od donošenja **Konvencije o pravima djeteta**, školski tim odlučio je obilježiti taj događaj nizom aktivnosti. Tijekom tjedna s učenicima su se (u redovnoj nastavi i tijekom nastave boravka) obrađivali sadržaji koji se odnose na prava djeteta. Osim toga, učenici su posjetili **Centar za rehabilitaciju Zagreb – podružnica Slobodština**, a posjetili su i **Festival o pravima djece u organizaciji UNICEF-a**.

Završna aktivnost tjedna obuhvaćala je izradu likovnih uradaka na temu članka Konvencije o dječjim pravima te su učenici predložili da uradci krase božićno drveće u školi. Članke Konvencije učenici su odabrali slučajnim odabirom na način da su učenici sedmih razreda (volonteri) išli u svaki razred i kratko predstavili Konvenciju o dječjim pravima te objasnili način sudjelovanja u izradi likovnih uradaka, čime se promiče i solidarnost među učenicima te se razvijaju životno važne vještine. Ukupno je u sve aktivnosti bilo uključeno 346 učenika.

Osnovna škola Žitnjak, Zagreb

„Biti drugačiji“

Povodom **Dana zaštite osoba s invaliditetom**, Osnovna škola Žitnjak organizirala je posjet plesne skupine **Centra za odgoj i obrazovanje Dubrava** u prostor škole, zahvaljujući inicijativi nastavnica Vesne Horvat-Kovačec, Marijane Međugorac, Marijane Mlinarević i Ane Vasiljev. Cilj projekta bio je senzibilizirati učenike škole za osobe s invaliditetom.

Prilikom posjete, djeca u invalidskim kolicima otplesala su svoju točku, čime su oduševili svoje vršnjake iz Osnovne škole Žitnjak koji su predložili svojim nastavnicima da plesna skupina dođe u posjetu za **Dan škole**. Nakon odrađenog nastupa, učenici su se nastavili družiti i razmjenjivati ideje te su na taj način međusobno usavršavali svoje socijalne vještine i sigurnost u sebe. Učenici Osnovne škole Žitnjak su nakon održanog posjeta sve dojmove upisivali u **Knjigu utisaka**.

Centar za mlade Zaprešić. Zaprešić

„PRObudi!“

Projektom „PRObudi“ stručnjakinje Centra- Kristina Kulaš, Vendi Keserica i Klaudia Devčić Majerić – htjele su učenicima omogućiti usvajanje znanja, vještina i stavova koji ih oblikuju kao aktivne pripadnike zajednice u kojoj žive. Glavna aktivnost projekta su radionice za učenike od trećeg do šestog razreda **Osnovne škole Ivane Brlić Mažuranić** i Područne škole **Laduč** te je do sada aktivnostima obuhvaćeno 66 učenika.

Svaki razredni odjel obuhvaćen je s dvije radionice, a teme obuhvaćaju toleranciju, komunikacijske vještine, medijaciju, aktivno slušanje i promicanje volontiranja. Radionice su osmišljene na temelju Zbirke nastavnih priprema „Pokreni promjenu!“.

Radionica o mačku Šarenku „Svi smo mi Šarenko!“ razvija svijest o prihvaćanju različitosti – vlastitoj i onoj drugih oko nas.

Udruga Association Strive!. Čakovec

„Želim surađivati!“

Radionice „Želim surađivati“ osmislila je članica Udruge Tamara Žganec, zajedno s Filipom Zubić, s ciljem poticanja mladih na aktivno sudjelovanje i usavršavanje vlastitih vještina kroz pohađanje neformalnih edukacija. Radionica je namijenjena srednjoškolicima i studentima s područja Međimurske županije koji na zabavno-edukativan način žele otkriti, poboljšati ili usavršiti **vještinu suradnje**.

S obzirom na to da je suradnja složena od niza vještina kao što su komunikacija, aktivno slušanje, prepoznavanje i uvažavanje prijedloga drugih, mnogim mladima je potrebna u svijetu u kojemu se potiče natjecateljski duh. Sudionici su istaknuli važnost navedene teme te su povratne informacije pokazale da su naučili mnogo toga, a još važnije – tijekom implementacije radionice iznosili su svoje osobne primjere.

Osnovna škola Brajda. Rijeka

„Brajda film festival“

Na projektu „Brajda film festival“ aktivno sudjeluje 80 učenika i učenica, s ciljevima: osvještavanja važnosti korištenja medija za promicanje vrijednosti i stavova u području ljudskih prava, dostojanstva te ravnopravnosti, razvijanja socijalnih i komunikacijskih vještina, suradnje, timskog rada te osvještavanja i uklanjanja stereotipa i predrasuda.

Ideju **Brajda film festivala** pokrenula je djelatnica škole Ana Kurilić, a pomoć i podršku pri realizaciji projekta pružile su Svjetlana Pantoš i Martina Maršanić. U projekt je aktivno uključena cijela škola. Učenici svakog razreda uz pomoć razredne učiteljice i koordinatorica projekta **snimaju vlastiti film**. Svečano prikazivanje uradaka organizirat će se u prostorima škole, a keramičarska grupa izradila je i kipiće za najbolje radove u nekoliko kategorija: najbolji filmski uradak, najbolje odabrana tema, najbolji glumac te najbolji film prema ocjeni publike. Žiri u sastavu učenika škole, učitelja, roditelja i drugih članova lokalne zajednice, odabrat će najbolja ostvarenja koja će biti prikazana na priredbi povodom dana škole.

Udruga Oaza. Rijeka

„Ja volim rukomet – projekt inkluzivnog sporta“

Projekt je pokrenuo Danijel Vasilj iz Udruge Oaza, zajedno s ravnateljem **Osnovne škole Škurinje** Rijeka, Orlandom Baličevićem te profesoricom tjelesne i zdravstvene kulture Anđelkom Savić, s ciljem povećanja socijalne uključenosti djece i mladih u nepovoljnom položaju kroz sportske aktivnosti.

U sklopu projekta održava se niz aktivnosti: treninzi učenika, sudjelovanje na školskom sportskom natjecanju, izleti i druženja, prijateljske utakmice s drugim školama te završni izlet – sudjelovanje na **Međunarodnom rukometnom turniru u Međugorju**. U projekt je uključeno 12 dječaka, učenika osmih razreda koji dolaze iz obitelji različitog imovinskog statusa, a planira se uključivanje još 15 učenika viših razreda osnovne škole.

Provedba aktivnosti imala je izrazito velik uspjeh – uočeno je da se članovi ekipe više druže, manje je sukoba među njima, a najvažnije od svega – stvoren je osjećaj zajedništva među učenicima uključenima u aktivnosti.

Centar za odgoj i obrazovanje Rijeka. Rijeka

„Vidim te!“

Upoznavanje nacionalnih manjina u lokalnoj zajednici kroz upoznavanje jezika, običaja i tradicije različitih kultura glavni je cilj projekta „Vidim te!“ kojeg je pokrenula djelatnica Centra Dina Dežmar, zajedno s kolegicama Brankom Galović Vujaklijom, Natašom Jurković i Jelenom Lolić. Učenici kroz četiri radionice upoznaju četiri nacionalne manjine, svaku u jednom tjednu: mađarsku, albansku, talijansku i romsku.

U tjednu mađarske kulture učenici su bili podijeljeni u sljedeće aktivnosti: čitanje mađarske bajke i izrada postera s glavnim likovima (15 učenika razredne nastave); izrada prezentacije o Mađarskoj, što uključuje glavni grad, geografski položaj, broj stanovnika, znamenitosti (20 učenika predmetne nastave); proučavanje mađarskih slastica te pečenje pogačica sa sirom (30 učenika odgojno-obrazovnih grupa). „Na završnoj prezentaciji predstavljena je mađarska kultura u cijelosti, a sudjelovalo je 100 učenika i učitelja matične škole.“

Za provedbu radionice upoznavanja albanske nacionalne manjine, učenici pripremaju predstavu na albanskom jeziku. Uspostavljena je i suradnja s **REYN Hrvatska – mrežom podrške romskoj djeci** s kojima se planira provedba zagovaračke akcije „**Jel' ti znaš gdje je mjesto za mene?**“.

Centar za odgoj i obrazovanje Juraj Bonači. Split

„Zvuk potpore“

Projektom „Zvuk potpore“ Janina Pavić Jadrić i Marijana Šoša Pavlović žele omogućiti osobama s intelektualnim poteškoćama kvalitetno provođenje slobodnog vremena, kao i njihovo uključivanje u uobičajene aktivnosti. Također se želi približiti potrebe i sposobnosti osoba s intelektualnim poteškoćama građanima Grada Splita.

Skupina volontera koji su članovi **Kulturno-umjetničkog društva Brodosplit** zajedno s korisnicima s intelektualnim poteškoćama Centra za odgoj i obrazovanje *Juraj Bonači*, Odjela za radne aktivnosti, njegu i skrb *Firule* rade na izvođenju učenju i izvođenju hrvatske tradicionalne glazbe.

Svoj uradak prikazali su na proslavi četrdesetog rođendana **Odjela za radne aktivnosti, njegu i skrb Firule** koji je obilježen 30. listopada 2014. godine. S obzirom na to da je proslava bila otvorena za javnost, istu je posjetilo preko 300 ljudi, što je pomoglo u približavanju sposobnosti osoba s intelektualnim poteškoćama građanima.

Regionalni info centar za mlade Rijeka– UMKI. Škola za primjenjenu umjetnost u Rijeci. Graditeljska škola za industriju i obrt

Street art akcija „Novi karneval“

Priča o ovom projektu priča je skupine mladih nezaposlenih kreativaca koji su sa svojom idejom za *street art* akciju došli u Inkubator za mlade u sklopu Udruge. Uz podršku i superviziju prijavili su projekt na natječaj u području samo-organiziranja mladih te od strane Primorsko-goranske županije osigurali financijska sredstva za njegovu provedbu. Grad Rijeka podržao je projekt ustupanjem javne gradske površine. Mladi riječki umjetnici Jadranka Lacković/Ojo Magico, Mislav Lešić/Džedaj i Jadranka Lacković okupili su se oko ideje o aktivnom sudjelovanju mladih u lokalnoj zajednici kroz ukrašavanje zida u centru grada s prikazima zvončara kao specifičnih etnografskih i folklornih običaja Kvarnera nudeći tako svoju alternativu karnevalskoj povorci u Rijeci.

Mladi voditelji održali su besplatnu radionicu za srednjoškolce i ostale mlade kreativce o *street artu* u prostoru udruge, a nekoliko dana nakon, 11. listopada 2014. uspješno proveli *street art* akciju uz pomoć volontera udruge, učenika Škole za primjenjenu umjetnost u Rijeci te **volonterskog učeničkog kluba Graditeljske škole za industriju i obrt** okupivši preko 80 učenika i mladih. Mladi tim uspješno nastavlja razvijati projekt gradeći priču oko Novog karnevala u Rijeci.

Projektom je ostvarena ulična galerija, svojevrsan etnografski muzej na otvorenom za sve građane i posjetitelje. Jednodnevnu akciju, na kojoj je radilo 22 mladih, učenika i volontera s umjetnicima, posjetilo je oko 100 ljudi.

Dječji vrtić Calimero. Split

Projekt Škole za Afriku u našem vrtiću

Djeca iz Dječjeg vrtića Calimero učila su o različitim kulturama kroz projekt „Škole za Afriku“. Projekt je inače zajednička inicijativa **UNICEF-a, zaklade Nelson Mandela te Hamburškog društva za promoviranje demokracije i međunarodnog prava**. Cilj je projekta osigurati pristup kvalitetnom obrazovanju djeci diljem Afrike kroz izgradnju škola, osiguravanje pitke vode, organiziranje zdravstvenih pregleda i sl. Škole i vrtići sudjeluju i uključuju se kroz različite aktivnosti poput prodajnih izložbi dječjih radova, radionica, predstava i dr.

U dječjem vrtiću Calimero oformljen je kutić Afrika s različitim sadržajima za istraživanje gdje su djeca slušala autentičnu afričku glazbu, gledala enciklopedije i priče te izradila i svirala bubanj. Djeci je u učenju pomogla i lutka iz Afrike koja je unijela veselje u grupe i postala sastavni dio vrtića. Prodajom izrađenih božićnih ukrasa prikupila su se sredstva za djecu Afrike, a u cijelom projektu sudjelovali su i roditelji i rodbina koji su djeci pričali svoje zanimljive priče i iskustva iz Afrike. Tako je ovaj projekt spojio te dječje interese i težnju da se djecu usmjeri ka pomaganju i razvijanju empatije.

Dječje izjave o Africi prije projekta:

Klara (6): “Ono di su siromašni ljudi”

Nina (6): “Na pismu me podsjeća”

Mirko (6): “Tamo di su lavovi”

Dječje izjave o Africi poslije projekta:

Klara (6): “Afrika je kontinent na kojem ima puno životinja, puno siromašnih ljudi. Imaju crnu boju po sebi i vole pjevat, plesat i bubnjat.”

Nina (6): “U Africi žive životinje: žirafa, slon, zebra, majmun. U Africi žive ljudi koji su siromašni i crni su i vole radit nakit od perlica.”

Mirko (6): “Naučio sam svirat bubanj i znam lava. Još u Africi još znam leoparda, slona, piramide, pustinje, one kako se zovu one deve. Ima ljudi crne kože.”

Predstava o Africi organizirana za roditelje i rodbinu.

Obrtna tehnička škola i Škola likovnih umjetnosti. Split

Projekt „Graffiti na zid“

Projekt „Graffiti na zid“ povezo je učenike Obrtne tehničke škole i Škole likovnih umjetnosti u Splitu kroz zajedničko oslikavanje zida pokraj Obrtne tehničke škole. Cilj projekta je bio povezati i razviti organizacijske vještine učenika kao i promocija strukovnih zanimanja na nov i zanimljiv način. Učenici su kroz praktičnu nastavu napravili nešto vrlo konkretno, vidljivo i postojano što ima pozitivan učinak na njihovo samopouzdanje i osjećaj pripadnosti školi. Projekt se proveo uz podršku voditeljica Ružice Vorgić Krvavica i Kaće Svedružić.

Obrtna tehnička škola. Split

„Učimo o multiploj“ i Izložba „Vukovar 1991.“

Voditeljice projekta Ružica Vorgić Krvavica i Marijana Petrić Maršić pokrenule su projekt „Učimo o multiploj“ s ciljem razvoja svijesti i osjetljivosti učenika, razumijevanja i poštivanja vršnjaka te unaprjeđivanja njihovog znanja o pravima osoba s invaliditetom. Nakon povezivanja s **Društvom multiple skleroze** u Splitu, 147 učenika slušalo je predavanje „Multipla skleroza - živim s njom“ nakon čega se pet učenika uključilo u volonterske aktivnosti Društva. Suradnja s Društvom se nastavlja kroz popravljanje invalidskih kolica za osobe kojima je to potrebno, što će učenici raditi pod vodstvom svojih mentora i nastavnika strukovnih predmeta.

Također, škola je ove godine na poseban način obilježila Dan sjećanja na Vukovar. U školi je postavljena izložba "Vukovar 1991" V. Nazora za koju su učenici stolari sami izradili stalke za plakate. U stolarskoj radionici izrađene su za ovu prigodu i male tribine za knjižnicu u kojoj se cijeli dan prikazivao kratki film koji prikazuje plan bitke u Domovinskom ratu. U školskom hodniku postavljena je instalacija u čijoj su izradi sudjelovale sve struke: strojari su izradili metalne brojke 18.11.1999., stolari slova VUKOVAR od drva masline, elektro struka svjetlosni efekt iza drvene ploče s natpisom, a drvodjeljski tehničari-dizajneri nacrtali su pticu feniks kao simbol ponovnog uzdizanja iz pepela. Cilj projekta bio je obogatiti život jedne strukovne škole, uključiti učenike u konkretne zadatke i učiniti ih ponosnima na svoje radove.

Osnovna škola Žitnjak

„Ne kupuj, nego udomi“

Voditeljica projekta Marijana Međugorac, uz podršku Vesne Horvat-Kovačec i Ane Vasiljev, pokrenula je s djecom projekt u okviru kojeg se razvija svijest djece o potrebama napuštenih životinja i aktivno ih se uključuje u njihovo zbrinjavanje.

Najprije je dvadesetak učenika 5. i 6. razreda posjetilo **Dumovec – Sklonište za nezbrinute životinje Grada Zagreba**. Glavni cilj je bio razviti empatiju prema životinjama te upoznati učenike s mogućnostima volontiranja u Dumovcu i što sve mogu raditi kao volonteri. Imali su prilike odslušati predavanje o problemima napuštenih kućnih ljubimaca i njihovim potrebama.

Nakon posjeta Dumovcu učenici su sudjelovali u kampanji „Ne kupuj, nego udomi“, naime kroz izradu plakata prezentirali su Dumovec svojim razredima te pokrenuli izradu kratkog filma o cijelom događaju. Učenici su shvatili da životinje nisu samo igračke koje mogu odbaciti kad im dosade. Dugoročni cilj je da učenici u budućnosti ne kupuju kućne ljubimce nego da ih udome iz prihvatilišta.

"OBOJI SVIJET! ŠARENIM BOJAMA TOLERANCIJE" – kreativni radovi djece i mladih

Kako izgleda tolerancija iz dječjeg kuta? Kako je doživljavaju djeca i mladi u Hrvatskoj? Koje su njihove jedinstvene ideje za svijet mira, nenasilja i dijaloga?

Sva ova pitanja nastoje dobiti odgovor kroz kreativni nagradni natječaj „Oboji svijet! šarenim bojama tolerancije“ kojim Forum za slobodu odgoja od 2009. g. obilježava Međunarodni dan tolerancije, 16. studenog, kad se ujedno dodjeljuju nagrade i javno predstavljaju radovi.

Zašto baš 16. studenog?

Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) donijela je 6. studenog 1995. u Parizu Deklaraciju o principima tolerancije (ujedno je to bila 50. obljetnica osnivanja UNESCO-a). Značenje je tolerancije u Deklaraciji definirano kao: „**Poštivanje, prihvaćanje i razumijevanje bogatstva različitosti svjetskih kultura, te oblika izražavanja i načina na koje postojimo kao ljudska bića. Razvija se znanjem, otvorenošću, komuniciranjem i slobodom misli, svijesti i vjerovanja...**“

Svoj doprinos slavljenju tolerancije, Forum za slobodu odgoja obilježava dodjelom nagrada učenicima i učenicama osnovnih i srednjih škola iz cijele Hrvatske koji svoje ideje o promociji tolerancije, nenasilne komunikacije i konstruktivnog rješavanja sukoba prijavljuju na natječaj „Oboji svijet!“.

U vremenu kad je nasilje prisutno u svim segmentima društva i medija, kad svjedočimo manjku tolerancije prema drugima i drugačijima, nedostatku građanskih kompetencija za život u demokratskom društvu, apatičnosti te sve lošijoj ekonomskoj i socijalnoj situaciji, obilježavanje ovog dana ima još veći značaj, ali i svoju pedagošku funkciju - posebno kada su u pitanju djeca i mladi.

Razmišljanja, osjećaji i ideje 1250 djece i mladih – pretočene u 538 radova samo u 2014. godini, kao i uvijek, iznenadile su nas, dirnule, nasmijale, rastužile, zamislile, oduševile. Putem natječaja “Oboji svijet!” (šarenim bojama tolerancije) djeca i mladi Hrvatske progovorili su na iznimno kreativan način o temama kao što su: (ne)razumijevanje, (ne) prihvaćanje, suočavanje i komunikacija, različitost, tolerancija, sukob, medijacija, ali i (ne) nasilje. Analizom pristiglih radova uočili smo kako djeca i mladi daju pozitivna i konstruktivna rješenja društvenih problema te nude svoju viziju tolerantnije i pravednije budućnosti.

U projektu sudjeluje velik broj osnovnih i srednjih škola (iz svih županija Hrvatske), a 2014. je godine realiziran uz podršku Grada Zagreba, Europske unije, Ureda za udruge Vlade RH te uz partnerstvo Knjižnica grada Zagreba.

Umjesto nas, neka govore njihovi radovi! U ovoj publikaciji donosimo tek dijelic radova, a u budućnosti je u planu objava posebne publikacije koja bi objedinjavala znatno širi spektar radova.

„Jer tolerancija je biti nesavršen i ne očekivati druge da budu savršeni jer biti takav – drugačiji, s manama i pogreškama, upravo jest ono što vrijedi.“

Rajna Braš, učenica 7. razreda Osnovna škola Matka Laginje iz Zagreba

1. Naziv rada: Tolerancija

TOLERANCIJA

*Tolerancija je prava inspiracija
Različitih generacija
Crni, žuti, svi smo ljudi,
a ti dobar čovjek budi.*

*Lijep ili ružan,
Veseo ili tužan,
Dešnjak ili ljevak,
Svatko je od nas jednak.*

*Nemojte se vrijeđati i tući
Nego recite što vas muči
Poštujte se i družite,
I još si jednu priliku pružite.*

Autori: Edvin Drakulić, Anamarija Zurta, Marko Posavec, Štefan Kostreš, Petar Perenčević;
6 i 8.razred

Škola: Osnovna škola Gvozd, Vrginmost

Mentori: Sanja Kovačić, Ankica Rakas - Drljan

Poruka mentora: „Pjesmu je napisala skupina učenika koji sudjeluju na izvannastavnoj aktivnosti na kojoj kroz radionice promiču toleranciju, zajedništvo, različitost i uvažavanje.“

2. Naziv rada: Prijatelji

PRIJATELJI

Svakog dana u podne na livadici kraj šume našle su se i igrale životinjice: lane, leptir, lisica, medvjedić i vjeverica. S njima se htio igrati i mali jež, ali ga nisu prihvaćali u društvo. Krivili su ježa da im pokvari svako igranje. Uvijek se netko, na neki način upiknuo na njegove bodlje. Medvjedić je slučajno stao na njega, lisica je shvatila da nije pametno škakljati ježa. Dok su se igrali lovice vjeverica se sudarila s njim, a lane je napiknulo njuškicu kad mu je išlo oduzeti cvijet. Jedino ga je leptirić volio. On je smatrao da nije jedino jež kriv. Medvjedić je trebao gledati pod noge, ionako si je sve šape ozlijedio na trnje, a lisica sve uvijek čeka u zasjedi, skoči na njih i škaklja ih. Vjeverica trči tako brzo da ni ne vidi ispred sebe, a lane je trebalo zamoliti da pomiriši cvijet, pa si ne bi piknulo njuškicu. Da leptirić ne čuva svoja nježna krila, već bi odavno nastradala u svakoj igri. Da svi skupa pazimo ne bi došlo do nezgoda. Poslušali su leptira, svi su više pazili, igrali se i bili prijatelji.

Autor: Matej Janeš; 3.razred

Škola: Osnovna škola Jabukovac, Petrinja

Mentorica: Ivana Švragulja

Poruka mentorice: *„Svijet se oboji u dugine boje kada se pokaže malo dobre volje. Ova pripovijetka nam prisposobljuje pravi tolerantni odnos među brojnim i raznolikim društvom, pobuđuje empatiju i u djeteta buđi želju za pomaganjem i suzdružništvom među različitim.“*

3. Naziv rada: Različiti u zajedništvu

Autori: Ivan Žmirić, Matija Kvasić; 3.razred

Škola: Srednja škola Hrvatski kralj Zvonimir, Krk

Mentori: Gordija Marijan, Karmen Dunato Pavičić

Poruka: „Kako smo uspjeli ujediniti cijelu školu i obojiti naš svijet šarenim bojama tolerancije, barem na jedan dan?

Uključili smo sve učenike i nastavnike naše škole u projekt izrade neobične kravate. Zajedno smo izradili ogromnu kravatu koja je neobična i drugačija. Šarena je i vesela. Sastavljena je od različitih raznobojnih komadića platna spojenih u jednu cjelinu. Svaki komadić te šarene kravate predstavlja jednog učenika, dio razreda, a cijela kravata čitavu našu školsku zajednicu. Duga je čak dvadeset metara. Njezina veličina simbolizira našu snagu i važnost u društvu u kojem živimo.

Našom smo kravatom željeli istaknuti vrijednost zajedništva u različitosti. Kravata je simbol uljuđenosti, ljudskog dostojanstva, zajedništva, svečanosti, demokracije i uspješnosti. Kravata je simbol hrvatskog identiteta, ali i sastavni dio europskog kulturnog identiteta i baština čitavog čovječanstva. Poštivanje nacionalnog identiteta potiče i poštivanje i prepoznavanje kulturnih identiteta drugih naroda.

Kravatu svake godine 18. listopada postavljamo na zgradu naše škole. Učenici već tradicionalno dolaze u školu ukrašeni kravatom. Svaka je njihova kravata drugačija. Iako različiti, zajedno svečano slavimo dan zajedništva i ponosa. Svaki je Dan kravate u našoj školi radostan i svečan dan. Ponosni smo što na kraju ipak nije šaren samo taj jedan dan. Taj dan nas samo podsjeti da bojimo šarenim bojama tolerancije i druge dane.“

4. Naziv rada: Humans of Rijeka

Autorica: Roma Đurić; 4.razred

Škola: Prva riječka hrvatska gimnazija, Rijeka

Mentorica: Sandra Vidović

Poruka: „*Humans of Rijeka je Facebook stranica, napravljena po uzoru na slične stranice diljem svijeta na kojoj se objavljuju ulični portreti i intervjui prikupljeni na ulicama Rijeke. Zanimljiva je činjenica da je autorica stranice osamnaestogodišnja djevojka, učenica 4.b razreda Prve riječke hrvatske gimnazije.*

Za razliku od većine svojih vršnjaka, Roma si je često postavljala pitanja o tome koliko različitih ljudi svakodnevno susrećemo na ulicama, a da uopće ne pomislimo tko su zapravo oni, kakve se neispričane priče kriju iza njihovih odijela, koliko skrivenih, lijepih i manje lijepih istina čuči u njihovim glavama?

Stoga je jednoga dana spremajući se za školu ponijela bilježnicu više, olovku i fotoaparata i jednostavno krenula u avanturu zvanu "Humans of Rijeka".

Do danas je Roma, u malo više od pola godine sakupila oko 9000 fanova, objavila mnogo kratkih priča o ljudima našega grada, fotografirala poznata i manje poznata lica riječkih ulica. Kako sama kaže nije mogla ni zamisliti da će u prvih tjedan dana prikupiti više od 5000 lajkova. Međutim svakodnevno ju iznenade nove ljudske priče i istine iz kojih možeš puno toga naučiti, naučiti o tome koliko smo različiti i koliko smo lijepi u svojoj različitosti. Njena osnovna svrha je upravo promicanje tolerancije među ljudima, prvenstveno mladima.“

5. Naziv rada: Malo svjetlo na ekranu

MALO SVJETLO NA EKRANU

Uletjela sam u kuću i bijesno bacila školsku torbu na pod. U tom trenutku nisam željela nikoga u svojoj blizini. Odjurila sam na kat i zatvorila se u svoju sobu.

Osjećala sam se bespomoćno dok su suze nezaustavljivo navirale... kao da se cijeli svijet urotio protiv mene. Toga sam se dana posvadila sa svojom prijateljicom i to me jako boljelo. Shvatila sam da mi je netko, u koga sam imala povjerenja, okrenuo leđa. Kakav grozan osjećaj!

Odjednom me, iz tog tjeskobnog raspoloženja, prenulo svjetlo na mom računalu. Na ekranu se pojavila poruka moje starije sestre Ive: "Onaj tko te ogovara i ne čuva tvoje tajne, nije zaslužio zvati se tvojim prijateljem. Nitko nije vrijedan tvojih suza. Ne zaboravi, imaš tri prijateljice-sestrice koje te obožavaju i onda kada nisi u pravu." To malo svjetlo na ekranu i ta vatrena poruka moje seke kao da je razbila mrak i hladnoću u mojoj sobi i u mom srcu. Kako je samo znala što mi se događa?! Kako me samo dobro poznaje!

Još uvijek nisam imala volje spustiti se na ručak, ali u mojoj obitelji se zajednički ručak ne propušta, ma što se dogodilo. Sjela sam za stol i pogledala svoje ukućane. Tata se smijao i, kao uvijek, zbijao šale, mama je, kao i uvijek, posluživala najbolje jelo koje sam ikada jela, Iva mi je namignula shvativši o čemu razmišljam, Josipa je svoj ručak dijelila na tanjuru pojesti i ne pojesti, a najmlađa Marina brzo je praznila svoj tanjur da dobije još jednu porciju.

I to smo bili mi, cijela obitelj na okupu. Odjednom sam se osjećala najvoljenijom osobom na svijetu.

I znate što? U tako sigurnom okruženju punom ljubavi sjetila sam se svoje prijateljice. Možda i nije sve tako crno... možda sam je prebrzo isključila iz svojega života... Ipak smo već šest godina zajedno i dijelimo dobre i loše trenutke.

Hmmm... Znam što ću učiniti. Već sutra ću je pozvati i smireno porazgovarati s njom... možda završimo i na nekoj pizzi kao u stara dobra vremena...

Konačno, svatko može pogriješiti, ali mu treba dati priliku i da se popravi.

Autorica: Ana Mihaljević; 6.razred

Škola: Osnovna škola Vežica, Rijeka

Mentorica: Ester Acinger

Poruka: „U toplom okruženju obitelji koja ti je podrška i “sigurna luka” tijekom svih životnih uspona i padova, uvijek ćeš u svom srcu naći mjesta za oprost i mirno rješavanje sukoba.“

6. Naziv rada: Novine “Tolerancija”

Autori: Toni Šiško, Morena Pogačić, Barbara Radman, Nikolina Halužan, Matea Bogojevski, Josipa Sabljak, Mihaela Beti, Laura Makar, Nikolina Palić; 2.razred

Škola: Prva ekonomska škola, Zagreb

Mentorice: Mirna Andročec, Nikolina Cesarec Ujaković

Poruka: „Crno bijela pozadina novina prikazuje današnji svijet, još pun želja. Naše poruke na toj pozadini su pisma iz svijeta koja prikazuju različite načine diskriminacije na koje smo odgovarali dajući znak kako ne podržavamo diskriminaciju. Ta pisma su crna kronika naših novina. U novine smo napisali bojama novosti koje prikazuju idealan svijet, tolerantni svijet. Svake novine imaju zabavni kutak, tako i naše, pa taj kutak predstavlja strip koji pokazuje kako se sukobi mogu riješiti mirnim načinom. Poruka: ne toleriramo diskriminaciju!“

7. Naziv rada: Tolerancija

Tolerancija

Noću svaka zvijezda
svoga čovjeka gleda,
mazi ga, pazi i
ne da na njega.

Svijet ljepši bi mogao biti
kad bi ljudi zvijezde
mogli biti.

Neka stane ružan uz lijepoga,
Loš uz dobrog,
Jadnik uz poznatoga,
Da svi zajedno

Zvijezde možemo postati
I jedni druge ljubiti.

Neka svijetom vlada
Ljepota i poštovanje,
Da jedan uz drugoga

Kao brat uz brata stane
I svoju
Svjetlost, dobrotu
Pokaže.

Autorica: Antonia Žaja, 1.razred

Škola: Gimnazija Sesvete

Mentorica: Željka Župan Vuksan

Poruka: „Ovom pjesmom želim poručiti da smo svi različiti i da se kao takvi međusobno moramo poštivati i uvažavati. Moramo si međusobno pomagati i ljubiti jedni druge jer različitosti nas čine posebnima i upravo onakvima kakvi jesmo. Samo kada se međusobno poštujemo, možemo zajedno poboljšati svijet i “postati zvijezde”, postati bolji ljudi i osobe. To je ključ cijelog života, da svi zajedno postanemo bolji i učinimo svijet ljepšim. Ako u svome životu ne živimo toleranciju, kao pojedinci ne možemo učiniti ništa, već kao skupina, a svi smo različiti i ne postoje dva identična čovjeka tako da, ukoliko nema tolerancije u našem životu, zapravo smo sami jer ne postoji identična osoba kao mi. Takav je zakon života i upravo zato je tolerancija važna i moramo je naučiti živjeti. Ona je ono što svijet čini boljim i može ga poboljšati.“

8. Naziv rada: Zakoračite u svijet tolerancije

Autorice: Veronika Barlović, Veronika Iveković, Karolina Kuhar; 6.razred

Škola: Osnovna škola Lijepa naša, Tuhelj

Mentorica: Ljiljana Žegrec

Poruka: „Bitno je biti tolerantan. Poštujmo druge ako želimo da drugi poštuju nas. Različiti smo s razlogom. Zakoračite u svijet razlika, zakoračite u svijet tolerancije!“

9. Naziv rada: Ples boja

Autorica: Karolina Balog; 6.razred

Škola: Osnovna škola Jože Horvata Kotoriba

Mentorica: Viktorija Balog Mikac

Poruka: „Živeći u sredini punoj različitosti naučila sam tolerirati i prihvaćati drugačije od sebe. Da bih to izrazila, upotrijebila sam pregršt boja i poteza koji su potpuno različiti i nespojivi. No, u radu oni postaju zanimljivo jedinstvo i toleriraju se.

Bilo bi lijepo da i svaka osoba kao i svaka boja i crta na radu, može tolerirati i spojiti se sa nekom drugom bojom ili crtom u jedinstvo.“

10. Naziv rada: Prošetaj i oboji svijet!

Autorica: Veronika Kušek; 3.razred

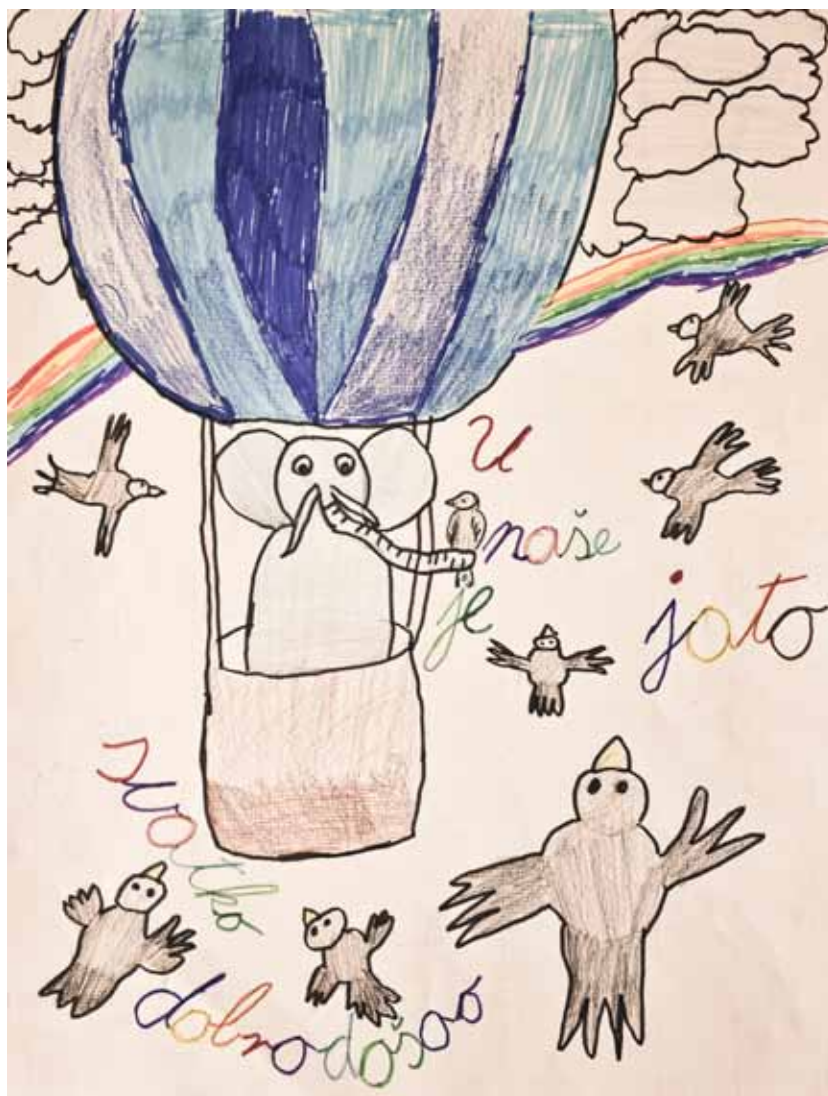
Škola: Graditeljska škola Čakovec

Mentor: Krunoslav Bedi

Poruka: *“Širite ljubav kamo god da pođete. Neka svako tko od vas odlazi, bude sretniji nego kad vam je došao.” Majka Tereza*

Da bi ovaj svijet postao boljim, svi moramo u tome sudjelovati. Svi bi morali pokazati volju za promjenom. Da bismo promijenili svijet, prvo moramo promijeniti sebe.“

11. Naziv rada: U naše je jato svatko dobrodošao

Autorica: Patricija Kosanović; 5.razred

Škola: Osnovna škola Josipa Badalića, Graberje Ivaničko

Mentorica: Sunčica Balažić Stjepanović

Poruka: „Svatko može poletjeti uz prihvaćanje i potporu drugih.“

12. Naziv rada: Stablo tolerancije - toleranca

Autori: Marko Crljenković, Natali Jelančić, Leonardo Savić, Marino Crljenković, David Došlić, Sara Došlić; 2. i 3. razred

Škola: Osnovna škola Matija Gubec, Cernik

Mentorica: Ivana Madžarević

Poruka: „Ovim radom želimo poručiti kako toleranciju trebamo širiti od malih nogu. Kao i stablo koje kreće od sjemena. Sjeme je malo, klija i raste. Na kraju izraste u snažno stablo sa svojim dugim granama i korijenjem koje je duboko ukorijenjeno u zemlji. Isto tako, toleranciju širimo korak po korak. Kroz smijeh, igru, empatiju, prihvaćanje različitosti, lijepu riječ, pomaganje... Mi smo mali, ali složni i pomažemo jedni drugima, Tolerancija i šarene boje smijeha, pomoći i vedrine šire se iz naše škole u naše mjesto i zajednicu. Držimo se i naše izreke u razredu: “Svi smo različiti, ali u ovom razredu plivamo zajedno!”.

13. Naziv rada: People friendly

Autori: Anamarija Bogdan, Marin Pejić, Roberta Skočić, Lucija Kolenić, Bepina Skroza, Josipa Papić, Marija Muše, Domenika Bilač; 2.razred

Škola: Škola likovnih umjetnosti, Split

Mentor: Kaća Svedužić

Poruka: *Ovim radom želimo poručiti da su različitosti ono što svijet čini lijepim, raznolikim i šarenim. Iako smo izvana različiti i svatko od nas ima svoj način na koji se predstavlja svijetu, iznutra smo svi jednaki i jednakovrijedni. Naši su likovi takvi, u osnovi svi isti ali izvana različiti. Razlike nas ne udaljavaju nego približavaju jer na razlikama učimo jedni od drugih i gradimo međusobno uvažavanje i ljepši svijet.*

14. Naziv rada: Moj idealni svijet

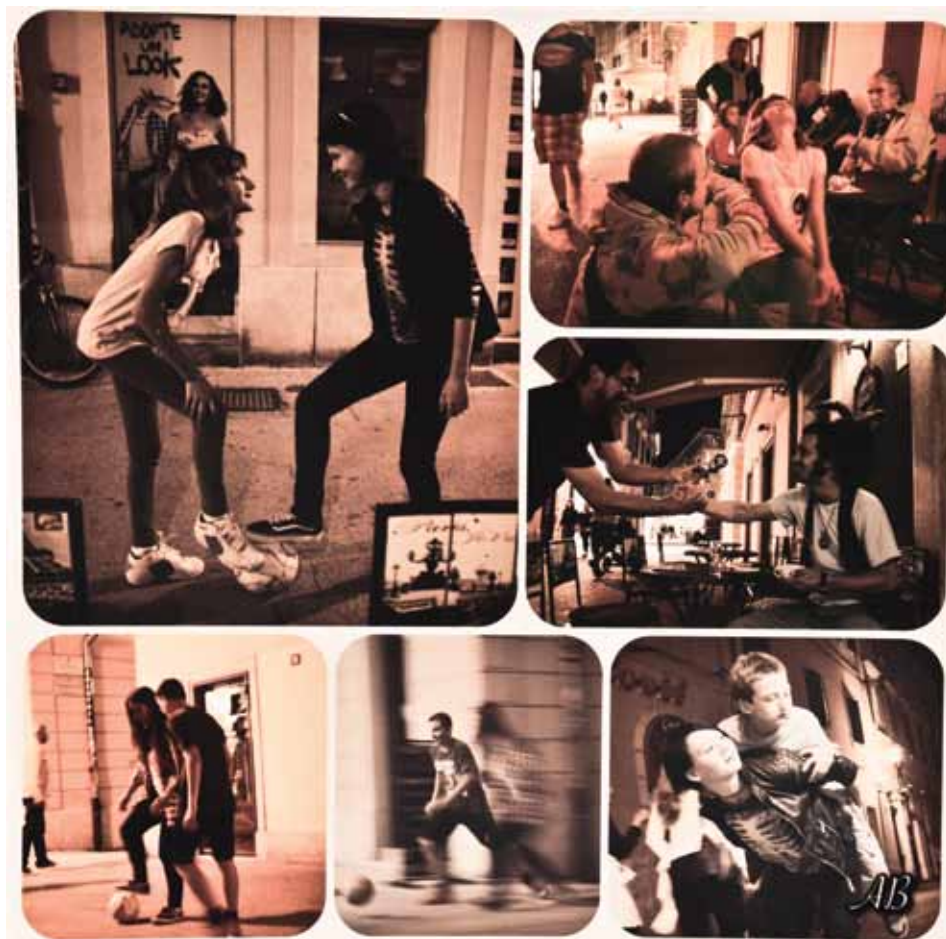

Autorica: Monika Samardžić; 3.razred

Škola: Škola likovnih umjetnosti, Split

Mentor: Vanja Škrobica

Poruka: *Moj idealni svijet je svijet pun različitosti. On je pun boja, oblika, mirisa, pokreta, ideja, emocija...*

15. Naziv rada: Svi smo jednaki, zajedno obojimo svijet!

Autorica: Sandra Maksimović; 4.razred

Škola: Gimnazija Pula

Mentorica: Julijana Kocanović- Grubić

Poruka: *Svatko bira svoju boju kojom želi vidjeti svijet. Odaberi i ti svoju, neka to bude boja tolerancije, ljubavi, pažnje, poštovanja, mira.*

16. Naziv rada: Krugovi tolerancije

Autorica: Donatela Macan; 3.razred

Škola: Gimnazija Pula

Mentorica: Julijana Kocanović-Grubić

Poruka: *Postoje različite vrste tolerancije i one su kao šareni krugovi koji se šire u tami.*

17. Naziv rada: Mlada nada

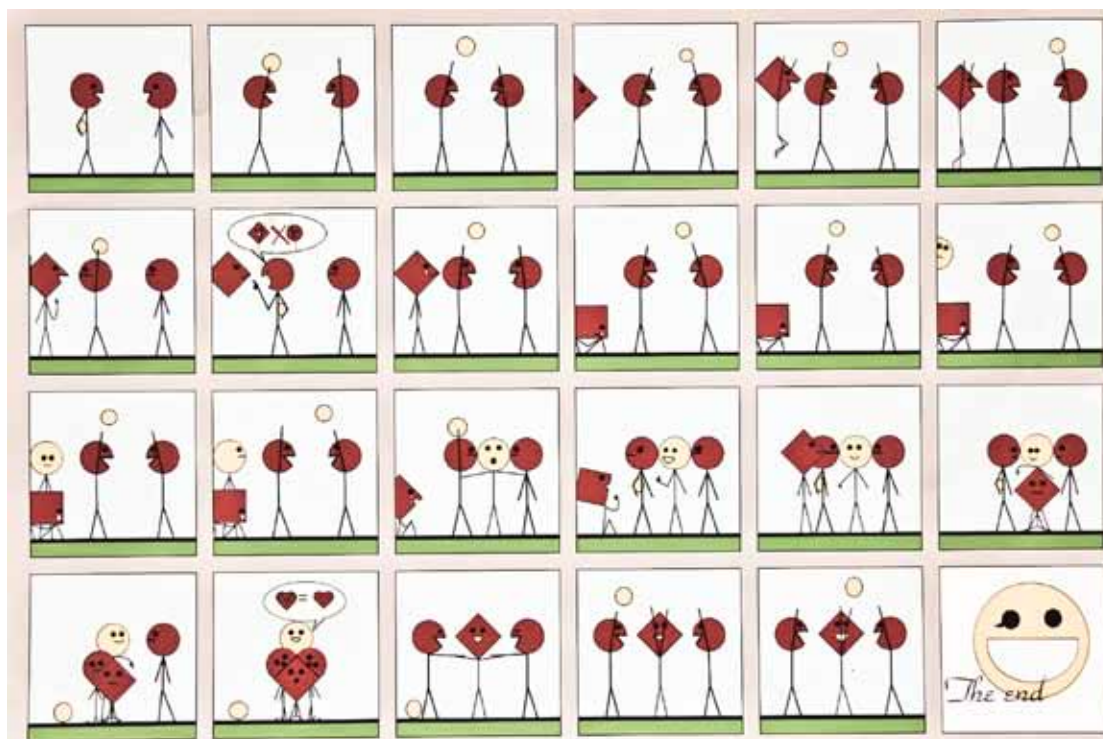
Autor: Rikardo Vrtaric; 3.razred

Škola: Graditeljska škola Čakovec

Mentor: Krunoslav Bedi

Poruka: *Kako dječji osmijeh mijenja nas, tako može i svijet. Pružimo djeci podršku. Moramo im dati naše boje, našu ljubav i snagu, kako bi oni time stvorili snove i nove boje kojima će promijeniti svijet. Svijet je crno-bijela ploha koju treba obojiti, a u mojim očima su djeca ta koji će ga obojiti idejama.*

18. Naziv rada: Ljubav bez obzira na različitosti

Autor: Nada Colić; 3.razred

Škola: Graditeljska škola Čakovec

Mentor: Krunoslav Bedi

Poruka: „Ovim radom želim poručiti da se svi trebamo međusobno poštovati i prihvaćati jedni druge jer smo svi mi ljudi i željni smo prihvaćanja koliko i svatko drugi... Današnji svijet „izbacuje“ onoga koji je drugačiji od njih jer su navikli na ono njihovo, i često taj netko se osjeća izolirano, nepoželjno i nevoljeno. I to sve zbog nekog tko ga je odbacio zato što nije isti. Ali zar upravo u tome nije stvar da bismo trebali biti različiti? Da smo svi isti, svijet bi bio monoton i ne bi bio zanimljiv.

Još samo želim dodati to, da bez obzira na to koliko smo različiti, svi zaslužujemo ljubav.“

19. Naziv rada: „Tolerancija“

TOLERANCIJA

Jedna stvar oduvijek postoji. Poput jekne lomi se oko najljepših i najtamnijih dijelova čitavog našeg postojanja, istinita, jednako veličanstvena kao i bolna. Ona mlada rečenica koja ostaje neshvaćena u našim najranijim trenucima svjesnosti i koja nas čeka na kraju poput jednostavne istine, a to je da život nije savršen. Ako su ti rekli, kad si imao pet godina, da život nije savršen, tako si to i prihvatio dok stvarno nisi shvatio što tebi znači „život“, a još više, i što to znači „biti savršen“, zato jer je velika razlika između tvoga života i života nekoga drugoga, a još je veća razlika u savršenstvu koje pokušavate pronaći. Nitko ne može objasniti što je to život ni koliko on vrijedi jer život je jedan i bezbrojan te uvijek prelijep u svojoj odurnoj tragediji. Nema granica, bezuvjetan je i zauvijek – samo tvoj. Nitko ne može živjeti život nekoga drugoga i NITKO ne može doseći tuđe savršenstvo jer je savršenstvo poput svemira – posvuda je, ali je neuhvatljivo i ne može ga se ograničiti u jedno djelo, jedan trenutak ili jednu osobu. Savršenstvo je mit, vječna unutarnja borba u kojoj nema pobjednika, a gubitnici ne postoje. No, kada više nisi zaštićen nevinošću maloga djeteta, shvatiš da su zapravo ljudi oni koji čine život nesavršenim. Ljudi oko tebe, ali i ti sam – i tada nastaje panika jer ako ti ne možeš biti savršen, što onda zapravo jesi? Zar ne? Pa stavljamo šarene naljepnice i visoke cijene na jeftine materijalne stvari za koje vjerujemo da će nam pomoći i da će svježe obojana kosa nositi u sebi ono što svi ljudi traže i ono što nitko nema, a to je savršenstvo. Ljudi imaju jednu naviku koja je jasnija od bilo koje druge, a to je trpiti savršenstvo u bočice s parfemima i tiskati ga na nevažne komadiće papira misleći da će, ako uhvate nešto neuhvatljivo, biti u potpunosti u miru, sretni i ispunjeni. Ja ne znam ni što je život, ni što je savršenstvo, i ne znam što to znači posjedovati ijedno od toga jer takve stvari nisu tu da bi bile posjedovane. No, znam da je poštena osoba dobra osoba, iskren otac dobar otac te zahvalan sin dobar sin jer život bez savršenstva jest savršen život. Ja sam ja, i ti si ti, i ljudi su ljudi u svom spontanom obliku, različiti i posebni, jedinstveni po tome kakvi jesu, i to nitko nikada ne može promijeniti.

Znate što je tolerancija? Tolerancija je nešto što je rijetko i maleno, ali upravo je takva bila ona rečenica s kojom smo odrasli, a to je da život nije savršen kao što tolerancija nije vječna. Samo moramo doznati što nama znači tolerancija i pratiti vlastita mišljenja jer je to jedini način da poštujemo tuđa. Tolerancija je imati sve odgovore i ne znati ništa te imati sve, ali ne posjedovati nijedno od toga jer tolerancija je biti svoj i uvijek priznavati druge kao važne i značajne. Tolerancija je biti nesavršen i ne očekivati druge da budu savršeni jer biti upravo takav – drugačiji, s manama i pogreškama, upravo jest ono što vrijedi.

Autorica: Rajna Braš, 7. c

Škola: Osnovna škola Matka Laginje, Zagreb

20. Naziv rada: „Jesam li različit?“

JESAM LI RAZLIČIT OD DRUGIH?

Imam cerebralnu paralizu. Jesam li zato različit od drugih?

Nisam. Imam dva oka, dva uha, dvije ruke i dvije noge, roditelje koji bi mi spustili i zvijezde sa neba da mi je to potrebno i krasne prijatelje.

U životu me najviše ljuti to kada ljudi kažu : „On je dijete s posebnim potrebama“. Nemam ja posebne potrebe. Imam iste potrebe kao i svi ljudi na Zemlji, potrebu za razumijevanjem, prijateljstvom, ljubavlju, odlaskom kod prijatelja, u kino. Meni je samo potrebna pomoć da zadovoljim te svoje potrebe.

Okružen sam krasnim ljudima i pravim prijateljima koji su mi velika pomoć. Bilo me je strah što će biti kada krenem u školu. Tisuću pitanja mi je prolazilo kroz glavu, ali jedno me je najviše mučilo: „Što ako me ne prihvate, zato što ne mogu sve kao i oni?“ Ja ne mogu samostalno hodati, pomagač mi je moja hodalica. Problem mi je izvući knjige iz torbe. Dok nisam imao asistenticu, to su radili prijatelji iz razreda. Čak su se znali i posvađati oko toga tko će mi i kada biti pomagač, zato što su mi željeli iskreno pomoći u onome što ne mogu sam.

Kako su me prihvatili, govori i činjenica da s njima igram i nogomet. Naravno, ja ne mogu trčati, ali zato sam najbolji golman na svijetu. Samo moja hodalica zauzme pola gola, tako da rijetko kad lopta završi u mojoj mreži.

Prvi dan ove školske godine su rasplakali mene i mamu. Zašto? Zato što nisam znao da li ću i ove školske godine imati asistenticu na nastavi pa sam putem facebooka zamolio prijatelje da prvi dan škole dođu u žutim majicama kao znak podrške, meni i svoj djeci s poteškoćama u razvoju, u borbi za naša Ustavom zajamčena prava, u ovom slučaju, pravo na školovanje. Pogađate? Naravno da su došli u žutim majicama čime su mi još jednom pokazali da nisam drugačiji od njih, samo mi je potrebna njihova pomoć.

Sada, na kraju postavljam pitanje: „Jesam li stvarno različit od drugih dvanaestogodišnjaka?“

Škola: Osnovna škola Gornja Vežica, Rijeka

Autor: Luka Wagner, 6.c

Mentorica: Tamara Broznić

21. Naziv rada: Drugome ruku pruži, pozovi ga da se druži

Škola: Osnovna škola Srdoči, Rijeka

Autori: 1.c. razred

Mentorica: Sunčica Gačić

Poruka: „Iako smo različiti, svi smo vrijedni. Trudimo se biti prvi koji će pružiti drugome ruku i pomoći mu da se uklopi u grupu i druži s nama.“

22. Naziv rada: Bolestan prijatelj

Škola: Osnovna škola Dvor

Autor priče: Domagoj Pavlović, ilustrirale: Dajana Ćorković, Maria Magdalena Vrtan,
Tamara Šantić, 4. razred

Mentorica: Vesna Kunstl Vuić

Poruka: „Svatko ima pravo na prijatelja i na bezbrižno djetinjstvo.“

23. Naziv rada: „Oboji svijet šarenim kišobranom“

Škola: Graditeljska škola Čakovec

Autorica: Andreja Tkalčec, 4. razred

Mentor: Krunoslav Bedi

Poruka: „U ovome svijetu punom netolerancije svakodnevno možemo vidjeti različite vrste diskriminacije. Na slici su prikazani mnoštvo šarenih kišobrana svijetlih boja, a ipak jedan se ističe svojom tamnom bojom. Ovim radom želim prikazati, iako smo svi različiti ipak se možemo uklopiti. Također želim pokazati kako ne bismo trebali nekoga ismijavati ili izbacivati iz društva samo zbog drugačijeg izgleda, boje kože, vjere ili različitog razmišljanja. Različitosti su ono što nas čine posebnim i trebali bismo cijeniti i poštovati sve osobe onakve kakve jesu.“

24. Naziv rada: I moja mala kap može obojiti svijet

Autor: Ivan Đođ; 8. razred

Ustanova: Centar za odgoj i obrazovanje, Varaždin

Mentorica: Draženka Topol-Vukmirović

25. Naziv rada: Svakim korakom sam bliže

Škola: Graditeljska škola Čakovec

Autorica: Željka Hajdarović, 3. razred

Mentor: Krunoslav Bedi

Poruka: *„Ustraj hodati stepenicama svog života, da na kraju postigneš svoj cilj. Teško je ustrajati kad nam je put prepun zapreka i kad padamo. Potrebno je znati da se do velikih ostvarenja dolazi kroz pobjede nad samim sobom. Na tom putu važno je da nikoga ne ugrožavamo, ni jednu manjinu, već da širimo pozitivne misli, poštujemo i prihvaćamo različitosti.“*

26. Naziv rada: Razlike nas čine jačim

Škola: Graditeljska škola Čakovec

Autorica: Željka Hajdarović, 3. razred

Mentor: Krunoslav Bedi

Poruka: *„U mnoštvu točkica različite veličine i boja, ruka je spojila nekoliko u crtež. Bez obzira na njihovu različitost one čine jednu zajednicu. Tako je i s nama ljudima, različiti smo. Ali zajedno smo jači i činimo nešto što još ni jedna skupina živih bića nije učinila. Vladamo svijetom svojim razmišljanjima i djelima. Zato učinimo svijet boljim i dokažimo da to što smo različiti jest naša najbolja osobina.“*

27. Naziv rada: Svi smo jednaki, zajedno obojimo svijet!

Autorica: Sandra Maksimović; 4. razred

Škola: Gimnazija Pula, Pula

Mentorica: Julijana Kocanović-Grubić

Poruka: *„Svatko bira boju kojom želi vidjeti svijet. Odaberi i ti svoju, neka to bude boja tolerancije, ljubavi, pažnje, poštovanja i mira.“*

28. Naziv rada: Duga različitosti

Autor: Filip Čulić, 4.razred

Škola: Škola likovnih umjetnosti Split

Mentorica: Vanja Škrobica

Poruka: „*Ima i što ljepše od duge kad se neboom razastre nakon opranog krajolika?*

Ima li što ljepše od sklada i poštovanja ljudske zajednice?

Ima li što ljepše od mira, suživota, dostojanstva i solidarnosti?“

29. Nazi rada: Svi smo posebni na svoj način

Autorice: Gabrijela Dodig i Ema Dragosavac, 5. razred
Škola: Osnovna škola Josipa Badalića, Graberje Ivaničko
Mentorica: Sunčica Balažić Stjepanović
Poruka: „Svi smo posebni na svoj način.“

30. Naziv rada: Prijatelji bez granica

Autorica: Mia Nemčić, 8.b.

Škola: Osnovna škola Oca Petra Perice, Makarska

Mentorica: Jelenka Mendeš-Han

Poruka: „Prijateljstvo nema granica. Različitosti (tjelesne, rasne, vjerske, bilo koje) nisu prepreka prijateljstvu.“

31. Naziv rada: Srce uvijek kuca za nekoga!

Autori: Dora Jelić, 1.c, Gabriel Karadža, 1.c, Josip Gresl, 1.c, Patrik Sabljak, 1.c

Mentor: Nataša Brekalo.

Škola: III. Osnovna škola Bjelovar

Poruka: „Jako je teško živjeti sam na svijetu. Važno je voljeti nekoga jer ćeš tada i ti dobiti ljubav. Srce je stroj u koji se svaki dan moraju ulijevati pažnja, dobrotu, sreća, veselje, prijateljstvo...“

32. Naziv rada: I need to be...

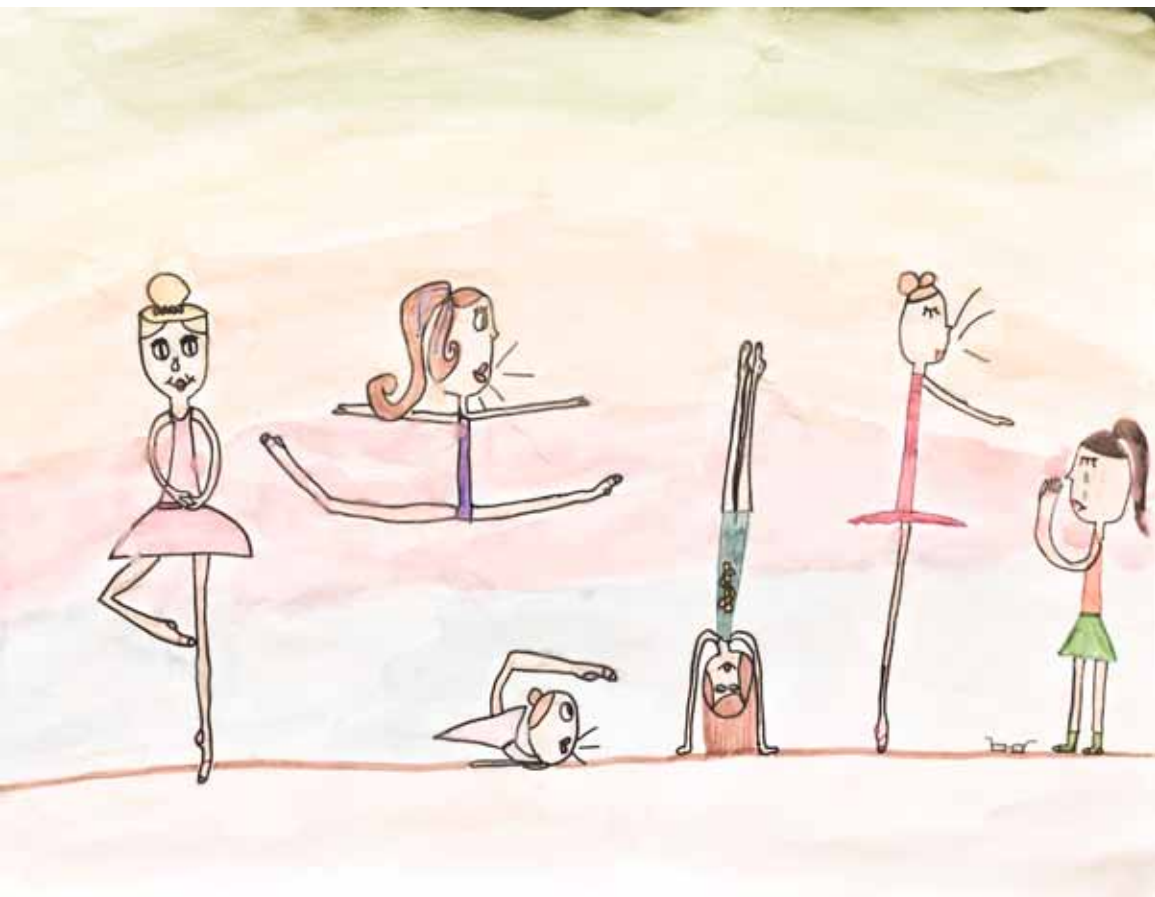
Učenci: Mihaela Matijević, Anja Matko, Ivana Leona Kalfić, Allina Nicolis, Nadia Turkulin, Marta Pelemiš, Nik Plačok, Filip Majnarić, Petar Dabo, Sara Repnjak, 2. razred

Škola: Privatna umjetnička gimnazija, Zagreb

Mentorica: Tonka Podnar

Poruka: „Ovim radom željeli smo poručiti da neovisno o tome kako netko izgleda, kako se ponaša i što želi postići u životu, svi se žele osjećati prihvaćeno i voljeno od okoline.“

33. Naziv rada: Nitko nije savršen

Autorica: Klara Kovač, 4. razred

Škola: Osnovna škola Jure Kaštelana, Zagreb

Mentorica: Suzana Plevnik

Poruka: „Svatko od nas ima neke vrline, ali i mane. Prihvatimo ih i dopunjujmo se u različitostima.“

34. Naziv rada: Ples u ponoć

Autorica: Klara Smolek, 6. razred

Škola: Osnovne škole Jože Horvata, Kotoriba.

Mentorica: Viktorija Balog Mikac

Poruka: „Gledala sam u tamnu noć. Odlučila sam prenijeti misli na papir, tako je i bilo. Nastao je crtež u noći, ali zbog tolerancije je postao puno, puno svjetliji, i postalo je prekrasno.“

35. Naziv rada: Kap

Škola: Graditeljska škola Čakovec

Autorica: Dora Sabolčec, 3. razred

Mentor: Krunoslav Bedi

Poruka: *„Fotografijom sam željela izreći povjerenje, mir i smirenost. To sam dočarala plavom bojom - koja se isto tako prelijeva u svjetlije nijanse, a simbolizira razumijevanje. Samo jedna plava kap dovoljna je za toleranciju, nenasilje i mirno rješavanje sukoba.“*

36. Naziv rada: Moj svijet

Autorice: Mia Bonić i Mare Švelj, 4. razred

Škola: Osnovna škola Stjepana Ivičevića, Makarska

Mentorica: Josipa Puharić Bošnjak

LITERATURA

Batinić, D., Uroda, D. (2012.) *Ključ za mir – odgoj za mir*. Forum za slobodu odgoja, Zagreb

Ibišević-Muminović, Pijaca (2009.) *Možemo to riješiti: Medijacijom prema kulturi demokratske komunikacije i rješavanja sukoba*, Forum za slobodu odgoja, Zagreb

Gospodnetić, F., Morić, D. (2014.) *Mladi i mediji u Hrvatskoj*. Forum za slobodu odgoja, Zagreb

Karlović, A., Pijaca-Plavšić, E., Šimić, A. (2014.) *Od srca do srca. Komunikacijski modeli kao alat u medijaciji*, Forum za slobodu odgoja, Zagreb

Luca-Mrđen, J., Kralj, D. (2005.) *I ja mogu uspjeti! Djeca s poteškoćama u učenju*, Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba, Zagreb

Pavlović, V., Kovačić, D., Šimić, A., Uroda, D. (2014.) *Pokreni promjenu! Kako organizirati i provesti volonterske projekte u lokalnoj zajednici s ciljem osnaživanja djece i mladih*, Forum za slobodu odgoja, Zagreb

Shapiro, S., Flaherty-Zonis, C. (2001.) *Edukacijom do zdravlja*, Forum za slobodu odgoja, Zagreb

Šimunković, G., Forčić, G., Milinković, D., Kamenko, J., Šehić Relić, L. *Generacija za V – Zašto i kako organizirati volonterski program u školi*, Volonterski centar Osijek

Zajednica za svaku dob - Priručnik o organiziranju volonterskih programa u skrbi za starije, Udruga MI Split, 2012.

Zenzerović Šloser, I., Jurman, L. (ur) (2014.) *Nasilje ostavlja tragove – zvoni za nenasilje*, Centar za mirovne studije, Zagreb

Poveznice:

http://www.cms.hr/system/publication/pdf/22/mali_miritelji.pdf

<https://www.youtube.com/watch?v=wFiXUeHG8PQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=AY52trHiv9c>

